

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ב ניסן תש"ע

עו

שנה י"ד גליון תרנ"ד

תוכן העניינים

- לקח טוב עמוד ב'
- קול תפילה עמוד ג'
- שבת בשבתו עמוד ד'
- דבש תמרים עמוד ה'
- בשפתי צדיקים עמוד ז'
- פרפראות להכמה עמוד ט'
- חוקים להורותם עמוד י'
- הילולא דצדיקיא עמוד י"ב
- דבר בעתו עמוד י"ד
- דברות קודש עמוד ט"ז

גליון מוגדל ומיוחד

זוכינע א"ה

לקראת חג הפסח

להכנסת מודעות, ברכת מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר אלטער אשר אנטשיל

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

שואלין ודורשיין קודם הפסח

בבית האסורים של מדינה אחד הגיע פעם בשורה מרנינה, כי לקראת יום הולדת המלך יהלקו לכל האסורים מתנה חשובה ורכת ערך ויתכן גם שמעט מביניהם יזכו גם ל"שטר שחרור" לצאת לחירות, שמהו כולם למשמע אזנם, ובכליון עיניים ציפו לקראת המאורע.

בהגיע יום המיוחל בו היו שליחי המלך אמורים להגיע ומתנות אדונם בידם השכימו כל האסורים קום בעוד ליל, לתפוס מקומם בשער הבית, כל אחד היה רצונו עז להיות מן הראשונים שיזכו לקבל את המתנה הנהדרה והנדירה מאת שרי המדינה.

אסיר אחד לא קם ולא זע ממיטתו וכלל לא ניגש בשער הבית אלא ביקש מחבריו שיקראוהו לבוא כאשר יגיע תורו, באומר: מה לי לעמוד על רגלי ולהידחק בין כולם, הלא ממילא כלואים אנחנו באין יוצא ואין בא, ושליחי המלך ממילא מוכרחים להביא מתנותיהם עד השער כדי למסרם לנו.

שליחי המלך הגיעו והחלו לקרוא לכל האסירים מתוך רשימה מוכנת מראש, ולכל אחד בהגיע תורו נתנו את מתנותיהם בסבר פנים יפות לשביעת רצון כולם, לקראת סוף הרשימה קראו בשמו של האסיר שהוא ששכב במיטתו וחיפשו אחריו, מיד רצו חבריו אל חדרו ויבהילו אותו אל שליחי המלך למען יקבל מידם את המגיע לו מבית המלכות.

אולם לדאבונו כאשר פשט ידו לקבל, קמו שליחי המלך ופנו ללכת לדרגם מבלי לשים לב כלל אל האסיר האחרון, הרים הלה את קולו וזעק וזעק עזקה גדולה ומרה, למה יגרע חלקי מחלקי חברי, פנה הגדול מבין שליחי המלך אליו בפנים זועפות וגער בו, חבריך עמדו מוכנים מאשמורת הבוקר וציפו בכליון עינים לבואם של נציגי המלכות, ורגליהם הוליקום עד היכן שיכלו ללכת, ועשו מה שהי' בידם לעשות לתקדים את רגע השמחה כאשר בוא יבואו ברינה, אכן אתה שגם המעט הזה שביכולתך עשות לא עשית, אין זה אלא שאינך מעריך את מתנת המלך כלל ועיקר, על כן אינך ראוי לקבל מתנת המלך.

משל זה ראוי ומכוון בימים אלו כאשר ההכנות לקראת חג הפסח ניכרת על כל פינה בכל בית, ומאידך צריך האדם להתכונן גם ברוחניות לימים הנשגבים הבאים לקראתנו, וכפי גודל ההכנה שיהיה לו כן תאיר לו הארות קדושת החג, וכמו"ש בספח"ק "שם משמואל" (בפרשתן) וז"ל: "זוה לימוד לכל אדם שלעומת שהוא מכין עצמו לפני הזמנים המקודשים ומכוין את לבו להיות טהור זוכה להשיג טהרת הרגל מלעילא", עכ"ל"ק, ויה"ר שנזכה עוד השתא לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בביאת גוא"צ ומלכינו בראשינו בב"א.

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

תמיד ניצוץ מן האש האלוהית, שאינו נכבה לעולם, מנחיג הדור, הכהן, או הנביא המוכיח, אין לו אלא לחלחוב את הניצוץ הזה בדברי להבה מידי בוקר בבוקר, להזעיק ולעורר, בין בענינים שבין אדם למקום, שעל כך מרמזו קרבן העולה, שהוא מולו כליל לגבוה, והן בענינים שבין אדם לחבירו, שעל כך מרמזו קרבן השלמים, כלומר שלום בין איש לרעהו, אם הכהנים עושים כך ומבעירים את הניצוצות בלבבות ישראל, יכולים הם להיות סמוכים ובטוחים כי אש האלהים תוקד על המזבח ולעולם לא תכבה, "האש על המזבח תוקד בו לא תכבה" הניצוץ יהי' תמיד בכל יהודי, באופן ש"יבער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר" ויהי' מזרח אותם בענינים שבין אדם למקום "וערך עליה העולה" ובענינים שבין אדם לחבירו "והקטיר עליה חלבי השלמים" או יוכל להיות בטוח ש"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" שיתלהב הניצוץ בכל אחד מ"ישראל".

☆

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים, אין לו לאדם להיות שקוע במחשבת דמיון ובגדותיו "ופשט את בגדיו" אלא מתחילה יקיים זעשה טוב" וישתדל להוסיף מצוות ומעשים טובים "ולבש בגדים אחרים" ואח"כ יהי' סור מרע מאלו, שבעשית הטוב יסור הרע.

☆

והנותר בכשר ובלחם באש תשרופו, כלפי פיתוי היצר לאדם שיימשך אחרי המתורות, להשיג דברים גשמיים, "והנותר בכשר ובלחם" התשובה היא שיעסוק בתורה הקרויה אש, ובכך יעלה בידו להתגבר על תאוותיו, "כאש תשרופו" באש התורה ניתן לשרוף את התאוות המתורות. (תפארת בנים)

הקרבן הנשרף על המזבח, לפי שחלק זה נועד רק לגבוה, וממילא יכול לימוד לשם שמים למלא את מקומו, אבל חלק הקרבן השייך לכהנים, הרי אינו יכול להתמלא ע"י לימוד התורה, שכן ביקשה תורה שידיה לכהנים חלק מן הקרבן, ואילו מן התורה שלומד הוזלת אין להם ולא כלום, אבל קרבן עולה שכולו לגבוה ואין לכהנים שום חלק בו, שפיר אפשר למלא את מקומו בלימוד תורת העולה, ולפיכך דרש זאת המדרש רק לגבי קרבן עולה.

(מלאכת מחשבת)

☆

והציא את הדשן אל מוהין למחנה אל מקום טהור, אפילו פסלתם של ישראל שאין בה עוד ניצוץ כל שהוא, והיא מוהין למחנה, גם היא עשויה לבוא פעם לדי תיקון ולחזור אל צור מחצבתה, שכן השו"ת עושה את פעולותיו כך, לבלתי ידח ממנו נידה, ולפיכך אין להתייאש ממנה לחלוטין, ואפילו כשמוציאה "אל מוהין למחנה" מ"מישים אותה" אל מקום טהור" שכן יבוא עת וגם הוא יתקשר להקב"ה.

(בית יעקב)

☆

והרים את הדשן אשר תאכל האש, השאיפה למותרות מרחיקה את האדם מהתורה הקרויה אש, ולפיכך שומה עליו להתרחק מכל הדברים המדושנים שהם בגדר מותרות, "והרים את הדשן" שירים ממנו את הדשן היינו התאוות המתורות, "אשר תאכל האש" שדברים אלו מכלים את התורה שבקרבנו, ומרחקת אותנו ממנה.

(באר מים חיים)

☆

והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבוקר בבוקר וערך עליה העולה והקטיר עליה חלבי השלמים אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, בכל אדם מ"ישראל מוהבה

צו את אהרן, וברש"י אין צו אלא לשון זירוז, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כיס ע"כ, הדברים אמורים לגבי תקופות הגלות הקשות, כאשר שונאי ישראל מקפחים את פרנסתם של ישראל, ומכלים את פרוסתם מן הדים, שאז כרוך קיום התורה והמצוות בנסיונות קשים ומרים ביותר, לפי שדאגת הפרנסה והתאבקות התמידי עבור פת לחם מקשה מאוד על שמירת התורה והמצוות, לפיכך חייב אדם לזרו עצמו ביותר בזמנים כאלו ולהתחזק בנפשו, למען יוכל לעמוד בנסיון, וביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כיס, היינו כשיש נסיון העוני, שאז צריכים לעמוד בנסיון.

☆

צו את אהרן, וברש"י אין צו אלא לשון זירוז, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כיס ע"כ, הו"ל אמרו על הכתוב, "זאת תורת העולה" כי "כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", נמצא שהכהנים שהיו מלמדים תורה לעם, עלולים היו להתרשל בלימוד תורת הקרבנות לעם, משום שעל ידי כך היו ישראל מפעטמים להביא קרבנות, מכיון שהיו יוצאים ידי חובתם בלימוד זה, ודיה נגרם הפסד לכהנים, ובשל "חסרון כיס" זה היה צורך מיוחד לזרו את הכהנים לתורת העולה, שילמדו אותם לעם על אף "חסרון הדים" שזה עלול לגרום להם.

(אמרי שפר)

☆

זאת תורת העולה היא העולה, ובמד' כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, מה טעם דרש זאת המדרש דווקא על קרבן עולה, ולא על קרבנות אחרים, שגם בדם נאמרה לשון תורה, כגון תורת' החטאת או תורת' האשם, אלא, לימוד פרשת הקרבן, יכול למלא את מקום חלק

קול תפילה

אמרות קודש בעניני תפילה נאמרים,
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

עיי דיבורי תורה ותפילה זוכין ליראה

וידבר ה' וגו' צו את אהרן, פירוש רש"י אין צו אלא לשון זירוז וכו', הענין על פי דרכי עבודת השם יתברך כך הוא, כי צו במילואו בגימטריא מנמן יראה, והו הראשית בדרכי עבודת השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים קיא, ז) ראשית חכמה יראת ה', שהראשית צריכים לצוות ולהזהיר את ישראל שיקבלו עליהם יראת השם יתברך, והאופן לבוא ליראה האמיתית כי לא דבר קטן היא, ולא בנקל יכולים לבוא לזה, וכמו שכתוב (ברכות לג:) אטו יראת שמים מילתא זוטרתא הוא, מרמו רש"י ז"ל באמרו אין צו' אלא לשון זירוז, היינו שאין יכולים לבוא ליראת ה', אלא על ידי שיורז האדם את עצמו בשמירת הלשון הוא הדיבור, שלא ידבר דברים בטלים שקרים ליצנות, אך יקדש הדיבור בדיבורי תורה ותפילה, ועל ידי זה יהיה בכוחו לבוא ליראה אמיתית. (מגן אברהם)

כל תפילה חשוב בעיני השי"ת אפילו הוא במדרגה קטנה

וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל, דידוע כי מהתפילות ולימוד תורת ה' שהאדם מתפלל ולומד בדחילו ורחימו, אזי התורה והתפילה עולה לעילא, ויש אשר כחם יפה ותועלתם נשגבה, שתפילתם ותורתם פרכת לעילא להיעשות צר בראש אלקי צבאות, אבל לאו כל אפי שוין, יש אשר כחם יפה לזה, מול זה הבטיח לנו הכתוב שגם לזה אשר אין כחו יפה, יהי ה' בעזרו ויעל תפילתו להיות כתר, וזה אמר וכל מנחת כהן, שבכל המנחות דהיינו התורה והתפילה של כהן, רצה לומר העובד אותו יתברך מכונה בשם כהן, כליל תהיה, כמו (שחרית לשבת) 'כליל תפארת', שהיא כתר ועטרה, אני אעשה בעצמי ממנה עטרה, לא תאכל שלא תכלא גם תפילתו ותורתו ממני, והבן. (דעת משה)

התפילה צריך להיות בבחינת צנוה

לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה וגו', פירוש עולה מרמו לבחינת תפילה שהוא כולה לה' (ויקרא א, יג), כי בחינת אכילה בכוונה לה' נקרא בחינת שלמים שיש בה אכילה לכהנים ולבעלים (ויקרא ז, לד), אבל התפילה שהיא כולה לה' נקרא בחינת עולה, ומזהיר הכתוב שתהיה בחינת עולה על מוקדה, היינו בבחינת הכנעה לשון קדו"ה והשתחויה, בחינת תפילה בהכנעה, ואח"כ תהיה בחינת שלמים, שהיא אכילה בכוונה לה' כג"ל, והו ראשית עריסותיכם חלה תרימו לה' (במדבר טו, כ), פירוש שקודם עריסותיכם בחינת אכילה, תהיה תחילה בחינת חל"ה ותפילה לה', לשון ויח"ל משה (שמות לב, יא), גם חלה לשון יראה מלשון חל"ה מפני כל הארץ (תהלים צו, ט) שתהיה תפילה באימה ויראה לה' תחילה, ואח"כ יאכל עריסתו ופתו בכוונה לה', ויהיה כסא לה', יהי רצון שנזכה לזה אמן כן יהי רצון.

המדבר שיחת חולין בביהכ"ס טוב לו שלא יבא כל עיקר, כי הוא חוטא ומחטיא, והשטן מקטרג, היום קצר לו לדבר עד שמפתין לשעת התפילה.

פתח עינים להחיד"א

בשו"ע (יו"ד סי' ע"א סי"ז) אין משיחין בבית המדרש אלא בדברי תורה, אפילו מי שנתעטש אין אומרים לו רפואה (אסותא) בבית המדרש. וקדושת בית המדרש חמורה מקדושת בית הכנסת. וכתב הטורי אהב כבר אנו מזהרין בזה בעונש גחלי רתמים ח"ו, על כן אין להשגיח בזה להקל, ואזרכה יהיה הרבה מזהר על זה וילמדו ק"ו לאיסור שיחה בטילה, והמפרה כבוד התורה הרי זה מכובד ומשובח.

ספר מורא מקדש לרב י"בי

וז"ל ספר חסידים סי' י"ח דף ז' אסור לספר שיחה ולנהוג קלות ראש בבית הכנסת בעמדנו לפני מלכנו אדון כל הארץ יתברך שמו, ואוי להם לרשעים הנוהגים קלות ראש אשר לא אימת שדי עליהן ולא פחדו ומוראו על פניהם ולא יבינו ולא יקחו משל כי עברו איי כתיים וראו והתבוננו כי בכל ארצות ההם המלכים של האומות כורעים על ברכיהם בבית תפלותם ועומדים באימה ובפחד וכרעו וכפיהם פרושות לאלהיהם מעשה ידי אדם אשר לא יראו ולא ישמעו, אמנם אנחנו העומדים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ב"ה חי וקיים רם ונשא יתברך שמו ויתעלה זכרו אליו כל דומיות תהלות על אחת כמה וכמה שיש לנו לעמוד לפניו באימה כיראה כפחד ורעד וברתת.

שם

לענין האשה החשובה

מרת דבורה ב"ר שלמה זדא דאסקאלע"ה

נלב"ע ח' אדר תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה.

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

ע"י השבת עולות למעלה התורה והתפילות

זאת תורת העולה, זאת תהיה תורת המצורע, [י"ל] דהנה אם אדם משוקע בתאות העוה"ז ועושה ח"ו עבירות אזי הסט"א חוטפין תפלתו ותורתו בפניו, וכד עי"ל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסט"א, ובשבת אין להתורה ולהתפלה שום עיכוב מלעלות למעלה, וזה הרמז בכתוב פדני מעשק אדם (תהלים ק"ט) כי דוד הע"ה התפלל להש"ת שיפדה אותו מהסט"א אשר המה עושקים התורה והתפלות מהאדם, והנה פדני מעש"ק אד"ם עם הג' כוללים בגימטרי' שב"ת, והרמז שבשבת הזמן שהאדם נפדה מעשיקת התורה והתפלה וזה הכוונה זאת תהיה תורת המצורע היינו שיש לו צרעת הנפש ואין לו שלימות הנפש תורתו תהיה היינו שתהיה בבחינת הוי' שלא תאבד ממנו ח"ו זה הוא מחמת זכות שבת שנקראת זאת, כמבואר במד' פר' אחרי בזאת יבא אהרן אל הקודש בזכות שבת דכתיב אשרי אנוש יעשה זאת (ישעי' נ"ז) וזה זאת תורת העולה, היינו זכות השבת הנקראת זאת, עי"ז יש להתורה עליה להש"ת ובפרט בשבת הוה [שבה"ג] שהוא זמן לתשובה ובש"ק יש להתורה עליה עד הבוקר היינו שמן חשכת לילה עושה בוקר, וכן מבואר במדרש פ' ראה אם שמור תשמרון את המצוה הזאת זה שבת ע"ש ודר"ק. (חסד לאברהם)

ענין קריאת פרשת צו קודם הפסח

עוד דיבר מבחינת שבת הגדול ואמר כמדימה שהוא נגד שבת תשובה, ואמר שלכך קורין תמיד פרשת צו קודם פסח שהוא פרשת כל הקרבנות, וכמוזכר בפסוק זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת וגומר, מפני שצריכין להכין עצמן לחג הקדוש הזה בכל עניני קרבנות הן מאותן הבאים לכפר הן מאותן הבאים לקדש ולטהר שיוכל לקבל בחי' יציאת מצרים. (בית אהרן לשה"ג)

טעם שנקרא שבת הגדול

יש ליתן טעם על שנקרא שבת הגדול דהנה מבואר בקרא שחיוב שמירת שבת הוא על כי בששת ימים עשה ה' את השמיים ואת הארץ אמנם בפ' ואתחנן נתנה התוה"ק טעם כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך וגו' נראה מבואר שחיוב שביתת העבד והאמה כמוך נעשה זכר ליציאת מצרים נראה מזה כי שמעת יציאת מצרים נתרבו חיוב שבת עד שנתרבה שכל מה שמצווה האדון ומצווה גם העבד ולכך בעשור לחודש שכבר לקחו השם לפסח והתחילה הגאולה נתגדל אז יום השבת להסוסף בקדושתו שלא לעשות מלאכה עבדו ואמתו ולכך נקרא שבת הגדול כי בעת יציאת מצרים נתגדל יום השבת.

(משמרת אלעזר)

השבת ניתנה על טהרת המחשבה

צו את אהרן וגו', הנה עולה מכפרת על הרהור הלב (ויק"ר ז' ג') ועיקר שליטת היצר על המחשבות לא טובות הוא בלילה ר"ל, וזהו זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה כל הלילה, היינו הרהורי דלבא הם כיקוד אש כל הלילה על כן היו אברים ופדרים של העולה מתאכלין כל הלילה לכפר על הרהור. וכמו כן שבת קודש הוא על טהרת המחשבה יען כי פנוי ממלאכתו, וכמו שאמרו ז"ל (רמב"ם יו"ט ו' כא) שהיו מושיבין שומרים בשבתות ויו"ט בגנות ופרדסים לשמור את העם מחטא, וכמו דאינא בספרים מחשבות הוא מוח שבת. וזהו צו את אהרן, כי אהרן בנון דמנצפך עולה שם "שקוצית" השולט בשבת כנודע, גם "צר" עולה "אל אדני" שהוא מספר "שבת" כנודע מדברי האריז"ל (פרע"ח שבת פ"ב) ונאמר זאת אצל העולה הבאה לכפר על המחשבה, כי בכל המוספין מצינו גם הקרבת חטאת וכדומה, משא"כ במוסף שבת לא מצינו רק עולה, כי בשבת העיקר המחשבה, ועל כן "הרהור עבירה" עולה "נחלת יעקב אביך" הנאמר על שבת קודש סעודה שלישית כנודע (זהר ב פח) כי אז הוא עת רצון לכפר על המשבות ורצונות.

(אמרי נועם)

נתכפר העוונות וממשיכים חסדים על כנס"י

וידבר ה' אל משה לאמר צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו. יש לרמוז בזה כי הראשי תיבות של צו א'ת א'הרן ואת בניו לאמר עולין בגימטריא ק"ל כמנין ה' הויות שהם ה' חסדים, והראשי תיבות של זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר עולין כמנין השבת, ורומז על פי מאמרם ז"ל שכל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, ועל כן אמרו שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו גנאלין שהשבת מכפר על המעשה. וזה רומז כאן גם כן שראשי תיבות של זאת וגו' עולים כמנין השבת לרמוז שהשבת מכפר כמו הקרבנות. והראשי תיבות של צו וגו' עולין כמנין ה' הויות כדלעיל בסמוך לרמוז שעל ידי שמירת שבת אנו ממשיכין על הכנסת ישראל ה' הויות החסדים. וגמר אומר ואש המזבח תוקד בו שרומז שהגם שבשבת אנו מצוים על הבערת אש שלא לעורר כוחות הדינים ואשו של גהינם כידוע, אבל אש של המזבח אדרבה מצוה היא להבעירו אפילו בשבת שזה האש הוא משורש גבוה וממקום קדוש הוא ומוסיף אומץ בקדושה.

(מאור ושמש)

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

לפני הקבי"ה. אמנם זה רק לפנינו היינו שבכתי בראי צריכים להיות בשמחה, אבל בפנים בבתי גואי איכא בכיה, ולכן ישבר את לבו לפני הקבי"ה שזוהו עיקר הקרבן. והוה שאמר הכתוב זאת, רומז על השבת כדאיתא במדרש (ויקרא פכ"א ה) דשבת נקרא זאת, תורת העולה, דכשם שמצינו בקרבן עולה שצריך האדם לשבר לבו רק בפנים, אבל כלפי חוץ צריך להיות בשמחה, מזה אנו למדין דכמו"כ בשבת שהאכל אסור לנהוג אכילות בפרהסיא רק בצנעא.

(עצי חיים בתוך שבעת ימי אב"ז בפמירת אמו ע"ה, מכתבי הרה"ג ר' מרדכי וויילינגער ז"ל)

זאת תורת העולה. ובמדרש שאלו תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא אימת בן דוד בא השיב להם זאת תורת העולה, ויש לבאר בהקדם מ"ש בנועם אלימלך עה"פ ומאז באתי לדבר בשמך, דהנה אנהנו בגלות המר אשר בצרותינו לו צר וגלה השכינה עמנו אין לנו לדאוג ולהתאונן אלא על גלות השכינה ולא לחשוב כלל על צרותינו כ"א על צער גלות השכינה, ואילו היה כל מנמתינו וצערנו רק על צער השכינה ולא על צערנו בוודאי היינו נגאלים מיד, אך כי בשר אנהנו ובלתי אפשר לסבול לנו צרותינו ומכאובינו לכן ארכו וכו', ואילו היה צדיק אחד כנ"ל היה מציל את כל העולם כולו מן הגלות ע"כ, ובוה יתפרש שאלו תלמידיו את ר"י בן קיסמא אימת בן דוד בא, השיב להם זאת תורת העולה, פירוש כשם שהעולה קרבה כולה כליל להי ואין חלק ה לבני אדם, כך אם יהיה צדיק אחד שתהיה כל מנמתו וצערו על גלות השכינה, ולא יחשוב על צער בני אדם כלל מיד תבא הגאולה.

(דברי יוא"ה)

שעליו נאמר והאיש משה עניו מאד מכל האדם, וא"כ מזה עצמו שנקהלו אל פתח אהל מועד מקום מועט לאשר היו בעיניהם בחינת אין, הוא מופת כי משה היה עניו מאוד, וז"ש קח את אהרן ואת כ"ל העדה הקהל אל פתח אהל מועד, וממשך ויעש משה את כל האמור בענין כאשר צוה ה' אותו דייקא, ולא עשה משה את אהרן לכהן לכבודו ולכבוד אחיו כי אם לקיים מצות ה', והראיה הוא כי ותקהל העדה אל פתח אהל מועד, ואין זה כ"א מכה ענוה שלמדו ממש.

זאת תורת העולה. אפשר לומר בהקדם לבאר דברי הגמרא (מועד קטן כד.) לאו סבר לה מר אין אכילות בשבת, אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן דברים שבצנעא נהוג, עיי"ש. והנה לא איתפרש הטעם מדוע בצנעא נהוג אכילות בשבת, והא זה היום עשה ה' להתענג בו במנוחה ושמחה וכל עצב בו לא יהיה, וגם מה חילוק בפרהסיא או בצנעא, הא דבר האסור אפילו בחדרי חדרים אסור. ונראה על פי דברי הגמרא (תנינה ה) והא אמר רב פפא אין עציבות לפני

הקבי"ה, ומשני לא קשיא, הא בבתי גואי הא בבתי בראי, פירוש בבתי גואי ע"ז נאמר המשל ופחד עמו (איוב כה ב.) ובבתי בראי עוז וחדה במקומו (דברי הימים א פז כז.) עכ"ד הגמ'. ולפי"ז י"ל דמשום הכי בשבת אסור לנהוג אכילות בפרהסיא, דבשבת איכא השראת השכינה (והר קרה קע"ב) ובבתי בראי אין עציבות לפני הקבי"ה, אבל אכילות בצנעא מותר אף בשבת, דבבתי גואי במסתרים תכבה נפשי (ירמיה יג יז.) והנה עולה בא לכפר על הרחור הלב (ויקרא פ"ז ג.) ועיקר הקרבן הוא שיהא רוחו נשברה על מה שחטא (ע"י רשב"ן ויקרא א ט.) ולכאורה הלא אין עציבות

ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה. ופירש"י במחשב בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר, ולכאורה יפלא איך תצא זאת מלפני הכהנים עובדי ה' לשחוט את הזבח על מנת לאכלו ביום השלישי ואמו ברשיעי עסקנו, אכן כל ענין הקרבן הוא שישים החוטא אל לבו לעשות תשובה, אבל אם אינו שב אזי הקרבן אינו כלום, ובכן ודאי היתה זאת סיבה מאת ה' החוקר לב ובוהן כליות, דכאם הבעלים לא שבו בתשובה בראוי, אז בעל כרחו של הכהן נזרקה במחשבתו בשעת הקרבה לאכול הקרבן ביום השלישי ונפסל הקרבן. וזה שאמר הכתוב ואם האכל יאכל ביום השלישי, כפירוש רש"י שמחשב לאכלו ביום השלישי, לא ירצה, ושלא תקשה אך יצויר מהשבת פיגול בכהנים, על זה אמר המקריב אותו לא יחשב לו, פי הבעלים לא עשו חשבון הנפש לשוב בתשובה לפני הקבי"ה, ולכך פיגול יהיה, כי מאת ה' היתה זאת במחשבת הכהנים, למען לא יעלה למזבח.

קח את אהרן וגוי ואת כל העדה תקהל אף פתח אהל מועד וגוי. י"ל כי שמעתי לפרש המשנה עשרה נסים נעשו בבית המקדש עושים צפופים ומתחיים וכו' כי מי שהוא בעל גאווה ורוצה בהתנשאות הוא צריך הרחבת מקם לפי ארכו וגדלו וטובו המלא עולם, אבל מי שהוא שפל וממעט את עצמו וכאין יחשב בעיניו איננו תופס מקום רב, וז"ש עומדים בקומה זקופה צפופים, ומשתחיים כהכנעה רוחים, ומעתה כאשר נאמר ותקהל העדה אל פתח אהל מועד שהחוק מועט שהיו ממעטים עצמם, את המקום המרובה, ומדת ענוה ממשח רבינו למדנו

א נ ש י ש ל ו מ י נ ו

הכּונו

Fine Design - secolovus

פרי צדיק ע"ץ חיי"ם ולוקח נפשות חכם

בהיין
ובמותו

ע"י החזקות צדקות רבי מאיר בעל הנס
כולל עצי חיים
ביומא דהילולא רבא כ"ז ניסן

ליומא דהילולא רבא

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

כל הלילה עד הבוקר

כתב א"ז בייטב לב (פר' אמור) מקובלני ממוזלה"ה הישמח משה, כי פעם אחת אחר שסיים תפילת שמונה עשרה עלה בלבו להתפלל לראות את הדבר הלה שכתב הרמ"ע מפאנו שאליהו הנביא מקריב תמידין בביהמ"ק ואע"פ שהוא שמש, ועם לבבו אמר אולי קיימא לי שעתא ואזכה לראותו, ותיכף התפלל על זה, ומילא ה' שאלתו וראה עין בעין את אליהו הנביא מלוכב בבגדי כהונה עומד ומקריב התמיד כסדרו, עכלה"ק, וידוע עובדא בזה (הובא בדברי חיים ושלום) כי פעם אחת בליל התקדש חג הפסח הזכיר ק"ז מרן הדברי חיים זי"ע מה שסיפר הרה"ק מאוהעל זלה"ה וסיים ואמר: אם אליהו מקריב תמידין בזמן הזה, מסתמא הוא מקריב גם קרבן פסח, ולכאורה עפ"י שורת הדין אין שוחטין את הפסח אלא למנוויו, ואין שוחטין אלא על מי שראוי לאכול ממנה כזית, שחטו שלא למנוויו או למי שאין כל אחד יכול לאכול כזית הרי זה פסול, ואם כן איך נשחט הפסח בזמן הזה, אלא וודאי שממטי ומייטי כזית ממנה לצדיקי הדור, כך אמר הדברי חיים, ואחר שסיים את דבריו אכל מיד את האפיקומן בהתלהבות נוראה עד שנדמה למסובין שאוכל כזית מקרבן פסח, ואף הן היו רואין כמו שומן של בשר צלי כעין נוטף מעל פני קדשו, וזאת י"ל בדברי הכתוב, זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה על המזבח כ"ל הלילה עד הבוקר, היינו כי מצות הקרבת קרבן עולה התמיד שייך אף בימי הגלות הנקרא לילה, כי המזבח עומד בקדושתו ואף כי נגרשו לא נתבטלה התמיד.

(מהר"א ט"ב תשס"א)

ופשט את בגדיו

פעם סיפרו לפני הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע על התנהגותו הרוממה של הרה"ק מרוזין זי"ע שמנגנים לפניו בכלי שיר ופורטים עלי נבל וכדו', ביקש הרה"ק מסטרעליסק לידע באיזה אנפין נראה אז הרה"ק מרוזין, וציירו לו ההתפעלות שיש להרה"ק מרוזין בשעה שמנגנים לפניו, ענה הרה"ק ואמר: כתיב באליהו הנביא "ואזור עור אזור במתניו", והפ"י הוא שמתניו וגופו היו אצלו כמו אזור עור, שכשרוצה לובשו וכשרוצה פושטו מעליו, וכך הוא הרה"ק מרוזין כשרוצה מפשיט עצמו מהגוף וכשרוצה מלביש עצמו בהגוף.

(ספרן של צדיקים)

והבשר אשר יגע בכל טמא

סיפרו פעם להרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע בעל התניא על למדן אחד שהיה רגיל אצלו, שלאחרונה החל להתחבר עם חבר מרעים מכת המשכילים שלח הרב

להזמינו אליו, והסביר לו חומר הענין והסכנה שיש בהתחברות לרשעים, ועד כמה שהדבר יכול להשפיע עליו בקל להטותו מדרך ישראל סבא, השיב לו האיש ביהירות עלי אין יכולים להשפיע כל כך בנקל והוא ראה הרי אני רגיל אצלכם ומתחבר ומתיידד הרבה עם החסידים ועדיין לא נהפכתי להיות "חסיד", אינו דומה החזיר לו הרה"ק שהרי מצינו כתוב אצל טומאה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, כלומר בנגיעה בעלמא סגי לטמא את הטהור, לעומת זאת אצל נגיעה דקדושה מצינו בתורה כל אשר יגע בבשרה של חטאת יקדש ודרשו חכמינו ז"ל כל אשר יגע בבשרה יקדש יכול אפילו לא בלע, תלמוד לומר בבשרה עד שיבלע, הרי שבנגיעה דקדושה אינו נידון להיות קדוש עד שיבלע לתוכו, לפנימיותו מן הקדושה ולא סגי בנגיעה בעלמא, ובפרט סיים בעל התניא לפי מה שעיינו תחזינה הרי אצלך הדרך הוא להיפך עם הקדושה אין לך יותר מנגיעה בעלמא ומן הטומאה כבר יש לך בליעה.

(ניצוצי אור)

לא יחשב לו פיגול יהיה

המתנגדים בעיר סאניק עברו פעם דרך עיר רוזין ונמלכו לבקר את הרה"ק מרוזין ולהתווכח אתו על דרך החסידות, נכנסו אל הצדיק ופנו אליו בשאלה: הלא אנחנו לנוכח ה' דרכינו קובעים עתים לתורה מתפללים בציבור בהשכמה כותיקין, ומיד אחר התפילה בעודנו מלובשים בטלית ותפילין אנו יושבים ולומדים שיעור משניות, ומאיך החסידים לא די שמאחרים את זמן התפילה אלא שתיכף אחר תפילתם יושבים ושותים יי"ש בצוותא ולבסוף הם מכנים עצמם בשם "חסידים" ואותנו קוראים "מתנגדים" הלא נהפוך הוא, פתח הצדיק ואמר: מיום שחרב ביהמ"ק ואין לנו לא זבח ולא קרבן, התפילה היא במקום הקרבן, ככתוב "ונשלמה פרים שפתינו" ואמרנו תפילות כנגד תמידין תיקנום (ברכות נו:): וכשם שהקרבן נפסל במחשבה, פיגול הוא לא יירצה" כך התפילה נפסלת במחשבת חוץ, והיצר הרע מבקש לו תחבולות להכניס במחשבתו של המתפלל כל מיני מחשבות זרות המבלבלות אותו, לכן מצאו להם החסידים עצה ותחבולה נגד היצר הרע שאחרי תפילתם יושבים הם לשתות יי"ש, ומברכים איש את רעהו "לחיים" וכל אחד פורט שאלתו ומבוקשו ואומרים איש לאחיו: ימלא ה' שאלתך, ומכיון שלפי הדין תפילה נאמרת בכל לשון הרי נחשב דבר זה לתפילה ושם אין שליטה ליצר הרע, כי נדמה לו שכל הענין הוא עסק של גשמיות, אוכלים ושותים ומדברים בלשון חול ולא חלי ולא מרגיש שיש בזה ענין של תפילה.

(נר ישראל)

לעדיס אקזולערי פון מוסדות יטב לב בארה"ק

אק פכניק למחנה

מיט פיל שעצונג און פרייד טיילן מיר מיט די שמחה, און פון טיפן הארצן וואונטשן מיר א הארציגן מוזל טוב

פאר די חשוב'ע הויכגעשעצטע
מרת ש. פ. גוטמאן תחי'
אקטיווע מיטגלידערין אין אונזער פרויען פאראיין
אשת הרבני הנכבד ר' אברהם הי"ו

צום שידוך שליסן פון איר גערטאטענע טאכטער
עב"ג הבה"ה **מנחם מאיר מיטעלמאן נ"ו**
ממציני תלמודי ישיבתנו הק' בקרית זאל צ"ו
זון פון הרבני הנגיד ר' בערל מיטעלמאן הי"ו
חבר הנהלת המתיבתא

השי"ת זאל העלפן אז דער זוג זאל עולה יפה זיין, און איר זאלט זען הויפענס מיט נחת פון קינדער און קינדס-קינדער, און דער זכות פון הייליגן תנא רבי מאיר בעל הנס און פון אונזער הייליגע רבי'ס זאל אייך ביישטיין געהאלפן צו ווערן מיט אלעם גוטן

ווי עס וואונטשט
פרויען פאראיין

אין דעם זען טמחה פילן מיר א פליכט
אוסצודריקן אונזערע טיפע וואונטשען
פאר ר' אברהם נ"ו און זיין חשובע בני בית
שתחיו, וועלכע געבן זיך אוועק בעשר
פונעם יאר לטובת אונזערע הייליגע
מוסדות, ובפרט פירט זי אן מיט די
געלעגענע

"שמחות קאמפיין"

וואס אדאנק איר איבערגעגענקייט און
שעות האראוואניע זענען אג"ש תורם
שיינע סכומים בעת שמחתו, וואס דאס איז
גאר א גרויסער הילף פאר אונזערע מוסדות
אין ארה"ק

זכרה לכם אלקי לטובה!

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

דכתיב להלן (י"ג) "זה קרבן אהרן ובניו" שהכה"ג הביא כל יום מנחת חביתין וזה חסרון כ"ס שאמר ר"ש אבל קשה הרי הכהנים יש להם תרומות ומעשרות ולא חסר להם ממה להביא את מנחת החביתין ואיזה חסרון כ"ס יש להם, רק י"ל שהרי מדובר כאן על הזמן שהיו ישראל במדבר ושם לא היה לכהנים תרומ' והיו צריכים לקנות הקמח למנחה וזה היה חסרון כ"ס, וזה שאמר "במקום" היינו שהם במקום כזה במדבר "שיש בו חסרון כ"ס" משום להם תרומ' שם צריך לזרו.

☆

וכלי חרש אשר תבושל בו ישבר וגו'. וברש"י לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשה יורת והוא הדין לכל קדשים, וכבר נדחקו הראשונים למה הצריכה התורה שבירה בכלי חרס ומריקה ושיטפה בכלי נחושת, הא לשיטת ר"ת (ע"י ע"ה) דלינת לילה פוגמת הרי למחרת כשנעשה נותר כבר נפגם טעמו והיו נותן טעם לפגם, וממילא אין הבליעה שבו אומרת ואף החולקים עליו, הרי יכול להשוות את הכלי שיהא אינו בן יומו והבליעה שבו לא תאסור (כן הקשו הראש"ה הר"ן בסוף מס' ע"י הראש"ה בפרשתנו) ויש לתרץ בפשיטות, דהנה חכמינו ז"ל מנו בין הנסים שהיו בבית המקדש ולא הסריח בשר הקודש מעולם, ולפי"ז הנבלע מן הקדשים בכלי ונעשה נותר, מעולם לא נפגם מעמ' אף שהיה אינו בן יומו, שהרי לא הסריח בשר הקודש מעולם, וא"כ שוב לא הועיל להם כי אם שבירה.

☆

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת וגו'. איתא בטור דטוב לומר כל יום פרשת הקרבנות, פרשת העולה ומנחה ושלמים וחטאת ואשם, והקשה המגן אברהם דהיה לו לומר לקראו קודם פרשת חטאת, דקיי"ל חטאת קודמת לעולה, ותירץ בספר מנחה ראובן ע"פ אמרם ז"ל כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, והנה אמנם כל העוסק בתורת הקרבן נחשב לו כאילו הקריב הקרבן, אך בקריאת פרשת הקרבן הרי עדיין חסר חלק הכהנים, ולפי זה נמצא דקריאת פרשת עולה מכפרת יותר משאר קרבנות, שהרי בעולה אין לכהנים חלק בה, ולא חסר כלום משלימות הקרבן, ומהאי טעמא בקריאה עולה קודמת כי בקריאת עולה מתכפר יותר עיי"ש, וזה שאמר הכתוב זאת התורה כלומר העוסק בתורת הקרבנות, איז לעולה למנחה ולחטאת, העולה קודמת לכל כי בלימודה מתכפר יותר כיון שאין בה חלק לכהנים.

☆

זאת משחת אהרן ומשחת בניו וכי' חקת עולם לדורותם. הדין הוא אדם המקנה דבר שלא בא לעולם לא קנה, א"כ קשה איך קנו הכהונה גם הדורות הבאים של כהנים, וי"ל דיש מ"ד שאם מקנה דבר שלא בא לעולם אגב דבר אחר שבא כבר לעולם אז קנה גם הדבר שלא בא לעולם, וזה שאמר הכתוב "משחת אהרן" דבר שבא לעולם, "ומשחת בניו" דבר שלא בא לעולם, יחד קנו גם "חקת עולם לדורותם" לדורות הבאים.

צו את אהרן. וברש"י אי' אין צו אלא לשון זירוז, יש לפרש לפי מה דאיתא גדול המצוה ועושה יותר ממי שאינו מצוה ועושה, ופירשו שם התוס' ונראה דהיינו טעמא דמי שמצוה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור (ועדיף לכף את יצרו יותר) תו' הרא"ש) ממי שאינו מצוה, שיש לו פת בסלם שאם יצא יניח, וזהו שאמר רש"י אין צו אלא לשון זירוז, כלומר כיון שאמר צו את אהרן ונעשה מצוה ועושה, אם יצטער יותר פן יעבור ויצטרך לכוף את יצרו, לפיכך צריך ליתר זירוז לכבוש את היצר מאם לא היה מצוה ועושה.

☆

צו את אהרן. וברש"י אי' אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש חסרון כ"ס, ויש לפרש עפי"מ דאיתא בגמ' (מנחות ק"י) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה והיינו כשאין ביהמ"ק קיים ואי אפשר להקריב קרבן עולה, וכמו כן כשביהמ"ק קיים והיה עני ואין ידו משגת להביא אפי' מנחת עני אז אומרים שיצא ידי חובתו בלמוד תורת עולה, וזה שאמר דוד המלך "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי" משום שלא היה בידי אפי' עבוד מנחת עני, וזה שאמר הכתוב "צו את אהרן וכו' זאת תורת העולה היא העולה וילפי מזה דכל הלומד תורת העולה כאילו הקריב עולה, ופירש"י שהלימוד הזה הוא "מיד" בזמן שביהמ"ק קיים "לדורות" גם כשאין ביהמ"ק קיים ולכאורה יקשה הרי כשיש ביהמ"ק יכול להקריב הקרבן עצמו לכן אמר ר' שמעון ביותר הכתוב צריך לזרו במקום שיש "חסרון כ"ס" שהוא עני ואין ידו משגת להביא מנחת עני ואז מוכרח לקיים הקרבן רק בלמוד.

☆

צו את אהרן. וברש"י אי' אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש חסרון כ"ס, ונראה לפי מה שדרשו חז"ל (מנחות ק"י) "זאת תורת העולה" - כל העוסק בפר' עולה כאילו הקריב עולה, משמע שיכול אדם מישראל לקיים ע"י למוד תורת עולה, והנה לכהנים היה רווח מהקרבנות הייט המתנות כהונה אפי' בקרבן עולה שהיא כולה כליל יש להם טובת הנאה עור העולה אבל בקיום מצות הקרבן ע"י למוד תורת עולה שם אין לכהנים שום הנאה ותועלת יש חשש שלא ירצו לפרסם את גודל מעלת למוד תורת עולה בחששם שכל ישראל ירצו לקיים מצות קרבן רק ע"י למוד ויהיה להם מזה חסרון כ"ס, לפיכך אמר הכת' "צו את אהרן ואת בניו לאמור" שילמדו ויאמרו לבני ישראל "זאת תורת העולה" שאפשר לקיים גם ע"י למוד ולמה היה צריך לזרו אותם על דבר זה אר"ש ביותר צריך לזרו במקום שיש חסרון כ"ס לכהנים.

☆

צו את אהרן. וברש"י אי' אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש חסרון כ"ס, יש לפרש דברי רש"י דהנה הרמב"ן כתב שהכוונה כאן על מה

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

דיני קטנים בהלכות פסח

היות ובעבר כתבנו דיני חינוך קטנים כמוצאות, ע"כ ראינו לנכון להמשיך דבר בעתו בהלכות לקטנים בענינים השייכים בפסח

אפיית המצות

בשעת הדחק, כיון שמעיקר הדין מותר לעשות מצות עבות עד טפח, א"כ העיסה כמו שהוא לפני הרידוד שהנו עד טפח וכשר מעיקר הדין, ונמצא שהרידוד לעשות המצה דקה אינו נחשב לעסק המצה וכשר ע"י קטן, והוא שם העיר על זה ותמצית דבריו דאף הרידוד צריך לשמה כיון דבלא זה היה בא לידי חימוץ אם היה שוהה בלא עסק, וגם שהרידוד מקרב את גמר האפיה דמצה דקה נאפית חיש מהר ממצה עבה).

נתינת מים לתוך הקמה - יש טעות שנתפשט לאיזה אנשים שמוניחים לקטנים ליתן מים לתוך הקמה, ושלא כדן הם עושים דנתינת מים לתוך הקמה הוא בכלל ליישה וצריך שיהיה ע"י גדול ולשם מצוה, ואין יוצאים בזה ידי חובת מצה בליל הסדר (משנ"ב סק"ד וביאורו"ל ד"ה וקטן, ויסודו עפ"י דעת הי"א בה"ל שבת (סי' שכ"ד ס"ג) דנתינת מים בקמה נחשב לגיבול וחיוב בשבת).

ניקור המצות - וטוב לזהר לכתחילה שאף הניקור שמנקרין המצות שלא לעשות על ידי קטנים (שועה"ר ב' ומשנ"ב סק"א בשם האחרונים שהסתפקו בזה אי גם זה בענין לשמה, וכתבו דיש מקילים בזה כשצריך למהר בעשייתו, ובחכ"י יעקב ובמשנ"ב שהחמירו בכל הדברים אף בשאר המצות, משמע דבניקור החמירו רק במצות מצוה, ובמסגרת השולחן שבקיצושו"ע סי' ק"י סקט"ו כתב שבוה יש להקל בבן י"ג בלבד אף שאין לו סימני גדלות).

מדידת הקמה, נתינת הקמה - וגם מדידת הקמה ונתינת הקמה לתוך כלי המדידה, אין ראוי שיהיה ע"י קטן (פמ"ג א"א סי' תנ"ו סק"ד ועוד אחרונים, ויסודו עפ"י מ שכתבו הפוסקים שטוב לומר בכל עסק המצות ואף בעת נתינת הקמה "לשם מצות מצוה", אם כן ראוי שיהיה ע"י גדול, אלא דבזה כתב במסגרת השולחן דיש להקל בבן י"ג אף שאין בו סימני גדלות).

שאיבת מים שלנו - יש לזהר לכתחילה שלא לשאוב המים שלנו ע"י קטן, ואף ללישת שאר המצות טוב לזהר בזה (שועה"ר סי' תנ"ה סק"ה, והטעם לפי שמכשירי המצוה הן כהמצוה, וכ"כ הפמ"ג שם כמו במדידת הקמה כנ"ל, ובמסגרת השולחן כתב גם כן בזה שדי בבן י"ג).

קטנים במלאכת אפיית המצות

עסק אפיית המצות צריך שתהא על ידי גדולים בני י"ג שנה ומעלה (ובנות מי"ב שנים ומעלה), דבענין שיהא שמירה לשם מצוה וקטן אין בו דעת לכוין לשם מצוה, ואף אם הוא אומר בפירוש שמתכוין לשם מצוה, אין כוונתו ומחשבתו שזה כלום כיון שאין בו דעת (שו"ע סי' ת"ס סעי' א').
ואף אם ישראל גדול בר דעת עומד ומשגיח עליהם שלא תתחמץ העיסה, לא מהני (טור ובי"ב בשם ראשונים ובשעה"צ ג הביא עוד ראשונים, והטעם דבעי לשם מצוה כנ"ל).

ובשעת הדחק כשאי אפשר בענין אחר יש לסמוך בגדול העומד על גביו, והוא מזהירן שיכוונו בעשייתן לשם מצוה, וטוב שהגדול יסייע בידם קצת (מ"א ואחרונים, דיש לסמוך על שיטות הראשונים הסוברים דמהני בגדול עומד על גביו ומזהירן שיכוונו בעשייתן לשם מצוה, דאז אמרו אדעתא דישאל קעביד, או משום דאין צריך שתהא כוונת העשיה לשם מצוה, ודי רק שיהא שימור מחימוץ וזה סגי אפי' באחר שעומד על גביו, או משום דאפשר לצרף לזה מחשבת העומד, ע"י בשעה"צ ד').

מצות מצוה, ושאר המצות

מעיקר הדין שייך דין זה רק במצות מצוה [דהיינו המצות שיוצאים בה הכייתים בליל פסח], אבל שאר המצות של פסח אפשר לעשות ע"י קטן כשמשגיחים עליהם שלא יהא חשש חימוץ, אך ישראל קדושים הן ונהגו לעשות שימור לשם מצוה בכל המצות (השו"ע איירי רק במצות מצוה אולם החכ"י יעקב ועוד ומובא במשנ"ב סק"ב דישאל קדושים כנ"ל).

מלאכות האפי'

לישה, והעריכה - צריך שיהא דווקא ע"י גדולים, ודווקא כשהביאו סימני גדלות דהיינו שנתמלא זקנם או שהם גדולים בשנים (שועה"ר סי' א, ביאור הלכה ד"ה אין לשין בשם הפ"מ, ובשו"ת ארץ צבי (ח"ב סי' ל"ה) דן לגבי קטן שרידד המצה [וועלגער], והביא ששמע בשם הרה"ג ר' זינוויל קלעפיש ז"ל מווארשא שהכשיר

הגעלה וטבילת כלים

ובשולח קטן להגעיל העצה הוא שגדול העומד על הגעלה יודיע לבעל הכלי בפה או בכתב שהכלי הוגעל כדן,

אין לשלוח קטן להגעיל הכלים אלא אם כן גדול רואה ומעיד לבעל הכלי שהקטן הגעילם.

ומעיד שהוטבל הכלי הרי היא נאמן. (יו"ד סי' ק"ב סעי' י"ד - ט"ו, דקטן אינו נאמן להוציא כלי מחזקת איסור, ואף בכלים שהיוב טבילתן מדרבנן אינו נאמן הקטן לפי הרבה פוסקים, עי' פת"ש ורעק"א סעי' י"ד).

לכן אין לשלוח קטן לטבול כלים, אלא עם גדול הרואה ויכול להעיד שהוטבל הכלי, וכשגדול עומד על גביו ורואה הטבילה יוכל אף הקטן לטבול ולברך, (דרכ"ת ס"ק ק"ה). כמו"כ אשה כשרה להטביל כלים.

(וכלים חדשים שהגעתם אינו אלא חומרא יש להקל להגעילם ע"י קטן, הראה"כ שליט"א).

טבילת כלים

ישראל המהדרים במצוות נוהגים להשתמש בכלים מיוחדים לפסח, ורוכשים כלים חדשים ורבים מהם צריכים טבילה.

קטן או עכו"ם אינם נאמנים על הטבילה, וכן אם אמרו על כלי שהוטבל אינם נאמנים, ואם יהודי גדול ראה

בדיקת חמץ

נאמנים (שם, משום בדיקת חמץ הוא מדרבנן, דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, והימנעו דרבנן בדרבנן, וכמובן דזהו דווקא כשביטלו לפני שעה ישישית, ועי' רעק"א ביו"ד סוס"י ק"כ דהביא דעת התוס' (עירובין לא). ומובא גם במ"א (סי' תל"ז סק"ו) דלשי' התוס' בדבר שאינו שלהם ולא רמי עליהם החיוב אזי אינם נאמנים אפילו בדרבנן וא"כ ה"ה בבדיקת חמץ כשאינו שלהם).

בדיקת חמץ ע"י קטן

לכתחילה אין נכון לצוות לקטן שיבדוק החמץ בבית וכן חלק מזהבית (פי' תל"ז סעי' ד' באחרונים שם ומובא במשנ"ב סק"ה, ואף דקטנים נאמנים בדרבנן, עכ"ז כיון שהבדיקה יש בה טורח גדול יש לחוש דשמא יתעצל).
ובדיעבד כשהקטנים אמרו שבדקו החמץ בבית, הם

אכילת מצה בערב פסח

ואם אינם יודעים מה שמספרים להם ביציאת מצרים, מותר להאכילם מצה בערב פסח כל היום ואפילו בלילה קודם קידוש (שם, ובשועה"ר סעי' י' מבאר באריכות דאע"פ שאסור להאכיל הקטן בידים דברים האסורים, מכל מקום דברים שאינם אסורים מחמת עצמן, אלא שהוא זמן איסור כגון מצה בערב"פ מותר להאכילם בידים אם הם צריכים לכך).

לאכול מצה בערב"פ

קטן או קטנה שיש בהם דעת להבין מה שמספרים להם בעניני יציאת מצרים בלילה, אסור להאכילם מצה בערב פסח (רמ"א, סי' תע"א בשם התה"ד, דדרשי' והגדת לבנך... בעבור זה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, ואם הקטן מילא כריסו מצההאך שייך לומר בעבור זה).

קטנים בד' כוסות

במסגרת השולחן כתב דמשמעות הפוסקים דצריך לשתות רוב רביעית וכ"כ במעדני השולחן).
נוהגים ליתן ד' כוסות אף לקטנים ביותר שעדיין לא הגיעו לגיל חינוך (ה"י בשם מהר"ל, וכן הביא בויגד משה בשם ס' פסח מעובין, ושם העתיק מס' סדר היום דכתב "כבר נהגו העם לתת לפני כל אחד כוסו ואפילו לפני הקטנים כדי שישאלו ומנהג יפה הוא", ומשמע דאף שלא הגיעו לחינוך עדיין יש ענין לתת להם בכדי שישאלו).

קטנים שהגיעו לחינוך דהיינו קטנים שהגיעו לזמן שראוי לחנכם לשמוע הדברים שאומרים על הכוסות כגון שהם יודעים מענין קדושת יום טוב, ויש בהם דעת להבין מה שמספרים להם מיציאת מצרים, חייב אביהם לחנכם וליתן להם ד' כוסות (סי' תע"ב סעי' ט"ו, שועה"ר סעי' כ"ה, ובחק יעקב כתב דהחיוב הוא מגיל ה' ו' שנים כל אחד לפי השנתו. ודי שישתו כל אחד כמלוא לוגמיו דדיה ואף שהוא פחות מרביעית (משנ"ב ס"ק מ"ו) אולם

קטניות בפסח

ונוהגים ליחד כלים מיוחדים לשימוש למי שצריך לכך (שו"ת מהר"ם שיק סי' רמ"א, מה"ח).
וכן לאחרונה יוצר מזון מיוחד לפסח ללא קטניות ונעשו מפרי הערמונים בהשגחת הבד"צ.
אך קטנים שעדיף להם דייסות מקטניות א"צ להחמיר להאכילם ללא קטניות.
קטנים שעקב רגישות שונים לא ניתן להאכילם במזון של פסח ישאל שאלת מו"ץ.

קטנים הזקוקים לאכילת קטניות, מותר להאכילם בפסח. אולם יש להעדיף לאכול משאר מיני קטניות לאורז ודוחן וכוסמת שהם דומין יותר לה' מיני דגן (ושייך למיגור בהו, משנ"ב בשם אחרונים).
וכמובן שצריך להשתמש בקטניות עם השגחה שיהיו כשרים לפסח שלא יהא בהם חשש תערובת חמץ. (וכהיום מצויים דייסות לתינוקות העשויים ממיני קטניות וכשרים לפסח שלא יהיו בו חשש חמץ).

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי אשר ישעי' בן הגה"ק רבי אלעזר ליפמאן זי"ע מראפשיין בעמח"ס השל"ה הקדוש יומא דהילולא י"ד ניסן (תר"ה)

הגה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיין זי"ע נולד לאביו הרה"ק ר' אלעזר ליפמאן זי"ע שהי' דר בווארשא והי' צדיק נסתר ומתפרנס מיגיע כפיו ממלאכת החייטות,, בילדותו נודמן פעם הרה"ק רבי נפתלי מראפשיין זי"ע להיות בווארשא, וכנס לאיזה ביהמ"ד וראה בחור צעיר, שישב ועוסק בתורה בהתמדה רבה, כנס עמו בשעשועי דאורייתא ומצא חן בעינו וראה שהוא ראוי להיות חתן לבתו היחידה, ואכן בא אז בקשרי החיתונן ונגמר השידוך בשעה טובה.

לאחר זמן נסע הרה"ק מראפשיין לרבו הק' מלובלין, ולקח עמו את החתן, כשראה אותו הרבי מלובלין אמר להרה"ק: "חכם עדיף מנביא, א שיינער קרבן פסח"ל", באותו מעמד עמד הרה"ק בעל "ארי" דבי עילאי זי"ע (חתן מן השמחה משה זי"ע) ושמע את דיבורים אלו, אמר שכל ימיו לא ידע פירושו של הדיבור "א שיינ קרבן פסח"ל" ואחר פטירתו של ר"א שנסתלק בערב פסח נתפרש לו הכוונה של עינו הרחוקה של החוזה זי"ע

עוד בחיים חיותו של חותנו הרה"ק מראפשיין הוכתר ר"א לרב הצעיר בראפשיין, ובשנת תקפ"ו לאחר פטירת חותנו מילא מקומו בראפשיין, בחורף האחרון עלי אדמות הראה להרה"ק מרן בעל דברי חיים מצאנז זי"ע ולהרה"ק ר' אהרן מקראקא בן הרה"ק בעל "מאור ושמש" זי"ע בלוח השנה שבערב פסח כתוב ת"ב (הכוונה על תענית בכורים) ושאל למה כתוב תשעה באב, אמר ולא פירש, ואכן בערב פסח שנת תר"ה על גלגלי מרומים ואז הבינו הכוונה בזה שרמו שיסתלק בערב פסח ויהיה אבילות כתשעה באב.

בצל זקינו הרה"ק אב"ד לינסק

הרה"ק ר' אשר נתייתם בגיל צעיר ולקחו מחותנו הרה"ק מראפשיין אל בית אביו הגה"ק ר' מענדל אבד"ק לינסק שיתגדל אצלו ויתבשם מזיו תורתו וקדושתו, הגה"ק ר' מענדל לינסקער הי' נוהג כשאכל פרי הי' משאיר מעט על השולחן, ולא נתן רשות לאף אחד לאכול מהחתיכות שהשאיר, כשהרה"ק ר' אשר בא לגור בביתו לא ידע מזה שאסור לאכול מהחתיכות שהיו מונחים על השולחן, וכשראה חתיכת פרי מונח על השולחן זה כמה ימים אכלו שלא ילך לאיבוד, כשהבחין זקינו הרה"ק ר' מענדל שלקחו את הפרי ושאל לאנשי ביתו מי לקחו, ענה לו ר' אשר שהוא לקחו ואכלו כדי שלא ילך לאיבוד, ענה ואמר לו זקינו דהא הוא לא אכלו אלא שלא ילך לאיבוד, א"כ הוריד את עצמו להיות משרת ומשמש להמאכל, וכי לו יאה להיות משרת למאכל אתמהא.

בצל רבו הק' מלובלין

בעת ההוא נסע הרה"ק מראפשיין לרבו הק' החוזה מלובלין זי"ע, ובישר לו אודות קשר החיתונן שעשה לבתו, כששמע החוזה שהמחותן הנו חיט, הרע קצת בעיניו ואמר בתמיה: "איך כפוט שידוכים אין גאט", לאחר זמן נסע הרה"ק מראפשיין עוד הפעם לרבו, ולקח עמו את החתן, כשראה אותו הרבי מלובלין אמר להרה"ק: "חכם עדיף מנביא, בעת עדיכית השולחן בליל ש"ק לפני ברכת המזון אמר הגה"ק החוזה: "מי

נאה לברך", (מנהגו של החוזה הי' שקודם ברכה"מ הי' שואל "מי נאה לברך" כלשון הגמ' [פסחים ק"ט]:) ואחר כך הי' מכבד) ונתן את הכוס לחתן לברך, בצפרא דשבתא בסעודת היום שאל החוזה שוב: "מי נאה לברך", והרה"ק מראפשיין הבין שברצונו הרבי מלובלין לכבד גם הפעם את החתן, ואחז את שפת חלוקו של החוזה (הרה"ק מראפשיין הסתופף גם אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע, רבו של החוזה מלובלין, ולכן הרהיב עוז בנפשו לעשות כדבר הזה) ואמר: "דבי, מתיירא אני מעניא בישא", וכיבד הרבי מלובלין איש אחד לברך.

הרה"ק ר' אלעזר מריישא זי"ע סיפר מה שמע מהרה"ק מצאנז זי"ע שסיפר הרבה פעמים מה שמע מהרה"ק ר' אשר מראפשיין זי"ע שהעיד שראה אצל רבו הק' מלובלין שאכל כזית בשר מקרבן פסח מה שהביא לו אליהו הנביא והיו רואים עין בעין איך שעל שפמו של הרה"ק נטף שומן מבשר הפסח, והי' הרה"ק מצאנז מסיים דאחר שסיפר הרה"ק ר' אשר מה שראה אצל הרה"ק מלובלין ראו שומן על שפמו של הרה"ק מראפשיין כאילו אכל חתיכת בשר שומן, והרה"ק ר' אלעזר מריישא הי' מוסיף שגם אצל הרה"ק מצאנז ראו זאת אחר שסיפר הנ"ל.

על כס הרבנות

חותנו הגה"ק ר' נפתלי מראפשיין זי"ע מינה אותו עוד בחיים חיותו ל"רב הצעיר" בראפשיין, והיו כמה אנשים שלא

דרייען זיך דארט, ווייסט וואס נאך איך וועל דיר זאגן, אז מען רירט נאר אן די קלאמקע איז שוין מסוגל צו יראת שמים, ולפני שהגאון מלימנוב חזר על דברי רבו לבניו אמר להם בזה"ל: "קינדער ציילטס די דבורים".

הרה"ק משינאווא זי"ע - רבו הראשון של הרה"ק משינאווא הי' הרבי ר' אשר'ל והי' מרגלא בפומי' לומר: "שכל זמן שהרבי ר' אשר'ל היה בעלמא הדין היה די בו בלבד, ולא הי' צריך לעוד "רבי" ואותו הי' קורא בשם "רבי" סתם, ומתאר אותו בשם מורי, ועיין בדברי יחזקאל (בליקוטים על שבת) וז"ל: "אמר מורי הקדוש מוהר"ר אשר זלה"ה מראפשיץ.

הרה"ק משינאווא נסע עוד כשהי' ילד להרה"ק בחדר עם אביו הק' הדי"ח כפי שמזכיר בספרו דברי יחזקאל (פ' משפטים) וז"ל: כד הוינא טליא הייתי עם א"א הגה"ק זלה"ה משובתי ש"ק בק"ק גארליץ אצל הרה"ק מוהר"ר אשר זלה"ה מראפשיץ, שמעתי מפה קדשו שאמר הרבה פעמים עב"ד עברי" גי' משי"ח, ויותר לא שמעתי מפני שהייתי אז רך בשנים ולא יכולתי לדחוק עצמי ולשמוע כל מה שאמר בפ"י הכתוב הנ"ל, עכ"ל.

פע"א כשהרה"ק משינאווא זי"ע הי' בדביקות גדול ונשתנה צורתו עד שהי' נראה כמתעלף, והיו שם חסידים שנבחרו ורצו לעשות דבר מה להשיב נפשו, וכשחזר צורתו לאיתנו נענה ואמר שרבו הרה"ק מראפשיץ כשהי' בגודל הדביקות הי' נראה כגוסס ממש ר"ל.

סיפר הרה"ק משינאווא שהי' פע"א עם רבו הרבי ר' אשר'ל בעת שאיבת "מים שלנו" ראה עמודא דנורא, ופ"א אמר הרה"ק משינאווא על ר' אשר'ל: "איך האב געקענט א רביץ וואס קיין תורה האט ער נישט געזאגט אבער די בני מעים האבען זיך אים געווארפען פאר פחד.

הרה"ק בעל הקול ארי' - הקול ארי' הי' דבוק ומקושר להרה"ק ר' אשר וכשהי' נסע לראפשיץ הי' נשאר שם לארבעה שבועות רצופות, וסיפר שהי' אוכל עם הרה"ק בבוקר ובערב מקערה אחת, פעם נסע מאוהעל (שגר שם אחר חתונתו) עם אחות מרעהו לראפשיץ, וכשיצאו מהעיר אוהעל רדף אחריהם כלב גדול וחרץ עליהם לשונו, ענה הקול ארי' לחביריו דידוע דמתנגד על צדיקים נשמתו נעשה מגולגל בכלב, ואנו נוסעים עכשיו לצדיק, ובטח שיש בהכלב גלגול ממתנגד ומשום הכי הוא צועק אחרינו, וכשאך גמר הקול ארי' לומר דברו נסע העגלה על הכלב ונהרג, ושוחחו החסידים שמן הסתם הי' לו תיקון, כשהגיעו לראפשיץ ונכנסו ליקח שלום ענה להם ר' אשר: "יונגעלייט ווייסט איהר וואס די וועלט זאגט אז מתנגדים ווערן מגולגל אין הונט, איז אמת".

הי' זה לרוחם, כי שררה אז עניות במדינת פולין, וגם הי' בהם ממדת הקמצנות, ולא רצו לשלם לו שכרו, בהגיע יום הפורים שלח בעה"ב אחד משלוח מנות לר' אשר'ל עם סכום כסף, ר"א קיבל את המאכלים, אבל המעות שלח לו בחזרה, כי לא רצה לקבלו משום ששמע שהוא מהמתלוננים שאין להם מעות לפרנסו, וחשש שהלה לא נתן בלב שלם, כשהגיע הדבר לחותנו הגה"ק מראפשיץ זי"ע, קרא אותו ואמר לו: "אשר לעבן, ווי אזוי וועט זיך [פלוני] פארענטפערן אויף יענער וועלט, אזוי, (אם הי' לוקח הכסף) וועט ער זיך קענען פארענטפערן אז ער האט געגעבן פאר אשר'ן א גילדן אז ער זאל קענען לערנען, און ער האט געטרינקען עטליכע טעפיל קאווע פאר'ן דאווענען צוליב הכנה", לאחר פטירת חותנו מילא מקומו בראפשיץ.

כפי ישירים תתורמם

הרה"ק מראפשיץ אמר פעם שאצל שלשה צדיקים הי' רוב גדולי ישראל משכמים לפתחם, ואלו הם: הרה"ק הרבי ר' אשר'ל מראפשיץ, הרה"ק הרבי ר' הערש מרימינוב, והשישי הרה"ק הארי' דבי עילאי, כאמור רוב צדיקי הדור נסעו להרה"ק ר' אשר והפליגו ברום מעלת קדושתו ותפארתו וננסה לצטט כאן אחד לאחד:

מרוץ הק' מצאנו זי"ע - הרה"ק הדברי חיים הי' תלמיד מובהק מהרה"ק הורע קודש מראפשיץ זי"ע, אחר פטירת רבו נסע להרה"ק העטרת צבי זי"ע וכשנפטר בשנת תקצ"א התחיל לנסוע בצל קדשו של חתנו של רבו הראשון הרבי ר' אשר'ל, גודל הערצה שהי' לו להדי"ח הרה"ק ר"א מראפשיץ רואים ממה שכתב במכתב בזה"ל: "ואין להעמיס עול על אדמו"ר נ"י (נר ישראל) גאון הדור קדוש ישראל מ"ה אשר ישעי נ"י".

הרה"ק מצאנו זי"ע אמר שעל שבת פרה צריכים לנסוע לצדיק הדור, וכשנסתלק רבו המובהק הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ התחיל לנסוע לפרשת פרה לחתנו הוא הרה"ק רבי אשר'ל, ואחר הסתלקותו נסע להרה"ק הרבי ר' הערש מרימינוב זי"ע.

הרה"ק מצאנו זי"ע לא קרא את רבו מראפשיץ זי"ע רבי אלא "דער הייליגער רב", וכשהכתיר הרה"ק מראפשיץ זי"ע את חתנו ל"רב הצעיר" התחיל לקרות את רבו "דער אלטער רב".

הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע - גם הרה"ק ר' שלום מקאמינקא נסע עם ידידו וריעו הרה"ק מצאנו זי"ע לאחר פטירת רבם לחתנו הרבי ר' אשר'ל, במכתב בפרשת הרבנות מברעזאן כותב הרה"ק מצאנו לידידו הרה"ק ר' שלום בזה"ל: אולם גודל אהבתו לבית אדמו"ר הרב דק"ק ראפשיץ נ"י ויפיע, אהבה בל ימוט לנצח.

הרב מלימנוב זצ"ל סיפר מה ששמע מרבו הרה"ק ר' שלום זי"ע מה שאמר על רבו הרה"ק ר' אשר'ל בזה"ל: "ווייסט וואס איך וועל דיר זאגן אין יראת שמים איז ער א יחיד בדורו, ווייסט וואס נאך איך וועל דרך זאגן, די גרעסטע יראי שמים

מדור "משולחן מלכים"
מופיע בגליונינו המוגדל לחג הפסח
ובו הרבה ענינים מענינא דיומא הלכות חג בחג

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

ליל התקדש חג הפסח

בליל התקדש חג הקדוש יאזור חיל לקיים מארז"ל חייב אדם להראות בעצמו כאלו הוא יצא ממצרים, ועל ידי מחשבות טהורות תדיריות, יתלהב לבו באופן שיראה שאי אפשר שלא לשמות, ולפי התעוררותו ולפי מעשיו כך יהיה לו סיעתא דשמיא, והבא ליטהר מסייעין אותו שישמח בעושי שמחה רבה שמחה של מצוה כדת מה לעשות.

הלילה הזה כולו מצה, שאין שולט בנו היצר הרע כ"כ, ומדובקים אנו באדונינו מלכינו. (מהר"י מבעלזא)

חסל סידור פסח כהלכתו, היינו כי נקרא סדר על שם שהוא סדר על כל השנה איך להתנהג בדרך ה' וכאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה להוציא מכח לפועל כל הקבלות טובות ומחשבות קדושות שקבלנו עלינו. (ישמח ישראל)

ידוע מפי ספרים דארתו הלילה שיצאו ישראל ממצרים לילה כיום יאיר ונשאר כן לדורות עולם לדורות עולם ליל שמורים לה' וכל אחד מישראל משיג לפי השגתו גדולת השי"ת.

שומר מה מלילה, והכוונה על ליל של פסח, כי מזה יש שמירה לכל השנה, ורמזו כי השמירה היא לבחינת מ"ה היינו הנשמה.

ליל שמורים הוא לר', פי הלילה הזאת יש בה כח לתת שמירה על כל לילות מכל השנה וזה לשון רבים שמורים, קאי על כל הלילות. (תפארת שלמה)

בפסח דשנת תר"ד בשעת הסדר אמר אבי זצוק"ל, כאן הבן שואל פי שואל הוא לי שאלה ובקשה ר"ל כאן יכול הבר ישראל לשאול ולבקש מאביו שבשמים כל מה שצריך ולקבל חיות על כל הדברים בלילה הזה ולהשיג מה שלא עמל ויגע על זאת.

שהלילה הזה מסוגל להכניס בלבות בני"א אמונת ה' ואמונת חכמים אהבת ויראת הבורא ואהבת התורה.

(מהרי"ד מבעלזא)

ראוי לאדם להיות נזהר שלא ידבר בלילה זו שום שיחה משחת חולין, ויזהיר בני ביתו על זה, ולא יהיו נפרדים מדביקות השי"ת רגע כמימרא, רק יתעסקו הכל במצות הלילה הזה, ובסיפורי ניסי מצרים ולפרסמם לבני ביתו, ואם הקב"ה חלק לו חלק בבניה ויודע סודות הענינים, (של"ה, מס' פסחים אות כ"ט) יעסק בהם.

מה טוב ומה נעים מנהג יראי ה' שלא לדבר שיחת חולין מעת הקידוש עד גמר ההלל, כי הכל יחוד גמור ושלם ואין להפסיק ביניהם. (החיד"א, לב דוד)

יש רגע בחצי הלילה הליו שאם ישמור האדם את עצמו ממחשבות זרות, רק יעסק במחשבות קדושות, אזי כשבא הרגע של חצות לילה שבו נכנסו בישראל האמונה השלימה בעת צאתם ממצרים, יוכל לבא אז לידי האמונה השלימה שבא בעת הגאולה.

(אור הנר, בשם הרה"ק רר"מ מרימנוב זי"ע)

ואמר הרה"ק מקארלין זי"ע: מי שהוא עובד ה' יכול ליקח מלילות הללו של סדרים הרבה והרבה, הן בגשמייות והן ברוחניות, וחזר ואמר: לאו דוקא אנשים גדולים, אלא אף האנשים הגסים והעבים פחותי הערך, יכול כאו"א ליקח כפי ערכו. (בית אהרן)

בזו הלילה מתגלה אור השכל והאמת והאמונה, וחופף בלילה הזה על כל דרע ישראל. (אוהב ישראל)

נתעורר בכל ליל פסח הריח מהאי ריחא שבגן עדן עבור בני ישראל עם קרובו, ומריח בו כל אחד ואחד לפי דרגתו. (לקוטי צבי לצדיק)

אאמו"ר זצ"ל אמר: מי שאינו מהרהר בתשובה בלילה הזאת (ליל פסח), הוא מבחינת אותן שמתו בשלשת ימי האפילות ח"ו. (בית אהרן)

הוא הלילה הזה ל"ה שמורים לכל בני ישראל, ס"ת מילה, והכוונה שאם הלילה הזה הוא לה, שאינו מחשב רק בלתי לה' לבדו, אזי הוא נשמר בכל השנה במדת יסוד. (חסד לאברהם)

סיפור יציאת מצרים

דבשעת יצ"מ זכו ישראל להארה נפלאה ואור גדול וע"י הסיפור ביצ"מ נמשך עלינו מהארת האור והוא ומבואר בוזה"ק דישאל נפקו בהוא ומנא מרזא דטעון אחרון ועאלו ברזא במהימנותא, עיי"ש וכמו"כ ע"י הסיפור ביצ"מ זוכים גם עכשיו מעין בחי הקדושה הוא כבימי צאתם ממצרים לצאת מעמקי הקליפות שאנו משוקעים בהם בעוה"ר כי הקריאה מעורר קדושת הזמן כידוע.

(מהר"י ט"ב)

בשעת סיפור יציאת מצרים חופף על בני ישראל השראת קדושה עליונה דקדושה בריך הוא וכל פמליא דלי, ובעת ההוא זוכים ישראל למדרגת כי הולך לפניכם ה' כמו שיהי לעתיד לבא ומהאי טעמא יכולים להאריך בסיפור יציאת מצרים כי אז אין מקום לחשוש שיתערב בהם מחשבות זרות.

(ברך משה)

אכילת מצה

מצה אוכלין ב' זיתים דווקא לרמו ב' שמות וביחד דוקא לרמו לאבני יעקב שנתאחו ונעשה מהם אחד, וכשאנחנו נוטלין קדושה עליונה כזאת ואוכלין אותה והוא נתנת חיות לכל אברי הגוף ונתחזק הגוף ממנו, אז נתקדש הגוף בקדושה עליונה וכל היסודות התייחדו להש"י ונדחה הרע מהם ובה אנו מעלין כל ימי החורף.

(אוהב ישראל)

מצ"ה מר"ר בגימטריא יצ"ד הר"ע מצה הוא מריבה היינו ע"י אכילת מצה יוכל האדם להיות לו מלחמה ומריבה נגד היצה"ר.

(חסד לאברהם)

צ"א מ"ן ה'תבה ר"ת מצ"ה התיבה ל' תשובה כי ע"י מצות מצה זוכה האדם לעשות תשובה.

(חסד לאברהם)

מסגולת אכילת מצה להמשיך עשירות וכל מיני ישועות דע"י שאנו מקיימים מצות מצה בימי עניותינו בגלות מסגולת המצות להמשיך עלינו עשירות והשפעת כל מיני ישועות דבזה שאנו עושים זכר לנס יומשך עלינו הארת הנס בימים ההם כבזמן ההוא, וכמו שאז נמשכה הישועה ע"י המצה גם עתה יהי סגולתה להוציא אותנו מאפילה לאור גדול.

(מהר"י ט"ב)

מטעם זה סיפור יציאת מצרים נהוג לדורות מפני שמתעורר העת שיצא אז הדיבור מהגלות לדבר דיבורים באמת ולזה בכל שנה ושנה בעת הזאת הסיפור הזה מועיל לטהר דיבורו ולהוציאו מתחת הס"ט"א ולהביאו אל הקדושה כמו שהיה אז בצאתם ממצרים שנגאל הדיבור.

(מאור ושמש)

והגדת לבנך הגדה הוא לשון המשכה לבנך לדורות עולם מהנס שנעשה ביום ההוא וע"י הוא שנאמר כי עושה ניסים ונפלאות עד אין מספר כי מהנס הזה נעשה ממנו ג"כ אח"כ ניסים ונפלאות אין מספר כנ"ל.

(תפארת שלמה)

ע"כ יש לנו לספר ולשמוח בגאולה הלזו גם בגלותנו וכו' והנה כשאנחנו בזה בטעם המצה כנ"ל הנה אנחנו מספרים ושומחים בגאולה הלזו ואז המלאכים מריבים בשבחים רבים היינו בשבב גואל ישראל וקדושו ובשבב ישראל שעושין עיקר מגאולת הנפשות אשר לר' המה.

(בני יששכר)

וכל המרבה לספר ביצ"מ גורם לתקן נפשו ולהעלות נה"ק כמו בעת יצ"מ ע"כ ה"ז משובח אותיותיו ש"ם חב"ז שזוכה לשמות העולם ש"ם בכח חב"ז המסוגל לזה כנודע.

(ייטב פנים)

כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם היינו לעצמיכם האיך נוכל להמשיך לנו מאותן הנסים אשר נעשו לאבותינו בימים ההם ואמר הכתוב דהעצה לזה ואמרתם זבח פסח וגוי היינו במה שנאמר הנסים בפה באותו זכירה תגרום גם היום להתעורר עלינו הנסים בכל דור ודור.

(עצי חיים)

וחוץ לזה גם לבני עלי ובעלי השגה עצמן יתוסף רבות וקדושה גדולה ע"י סיפור יציאת מצרים כמבואר בספה"ק

1 קהילות אפטיילונגן 2 מודעות וחדשות
3 חוק-אפי"ס 4 דברת קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וח"ר 8 מערכת

קול
סאטמאר

718-305-6942 212-444-9899

748-504-2488	ברוקלין
845-537-6660	קרית יואל
845-694-4550	מאנסי
020-8002-9580	לאנדאן
0464-420-8878	מאנטשעסטער

צו ספאנסערן | אדווערטייזינג | חפסי:

748.554.7549

718-305-6942 • 212-444-9899

סיפור יציאת מצרים

במשנתו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף, והלא גנאי הוא לו, עי"ש. אך כתב א"ו זללה"ה בישמח משה (פ' אמור) על פי המדרש (ב"ר פל"ב ס"ג) שבחו של מי שאמר והיה העולם מקצתו אומרים בפניו, עי"ש. הרי כי כך הוא מדין מדת דרך ארץ שלא לומר בפניו אלא מקצת שבחו. וכיון שלא שייך אצל הקב"ה שלא בפניו דמלא כל הארץ כבודו, מותר לומר שבחין וקילוסין לפני ה', דממדת דרך ארץ אין אומרים בפניו רק מקצת שבחו, עכ"ד. ועל כן מטעם זה בא הקב"ה עם הפמליא של מעלה, כדי שאח"כ כשיאמרו הלל והודאה על נסיו ונפלאותיו יהיה ההודאה בפניו, ובדין נוכל להודות ולספר בשבחו דמארי עלמא, בלי חשש פחיתת הכבוד שיאמרו וכי סיימתיהו.

חסד ה' שאנו זוכים להודות ולהלל

עוד יתבאר הטעם שכל הפמליא של מעלה מתכנסין ובאים לשמוע סיפור יציאת מצרים, בהקדם דברי א"ו זללה"ה בקדושת יו"ט (פ' חיי) לבאר מה שאנו אומרים בשב"ק ואילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקין וכו' הן הם יודו ויברכו וכו', ולכאורה היא סתירה מיניה וביה דקודם אמר אין אנו מספיקין להודות, ואם כן אין להודות כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג:) משל למלך למשתמש בכלי זהב ומקלסין אותו בכלי כסף, והדר אמר על כן אברים וכו' הן הם יודו, אמנם הענין דהנהגה מה שהקב"ה נתקלס ונשתבח מברואיו הוא רק מצד חסדיו שמוכה את ברואיו, ואפילו מלאכי רומה אין ביכולתם די באר להודות ולשבח, וזה שאמר ואילו פינו מלא שירה כים אין אנו מספיקים, ואם כן הכל הוא מצד חסדו ולכן גם אברים שפלגת בנו גם הם יודו, כיון שהוא רק מצד חסד, אם כן הכל שוים לפניו וגם אנו נודה ונשבח לשמו יתברך, עכ"ד. והנה כליל התקדש החג כאשר אנו מספרים שבחא דמארי עלמא, מתעורר השאלה איך אנחנו קרוצי חומר בשר ודם ראויים לספר שבחו של הקב"ה, ולזה תאין ומתכנסין הפמליא של מעלה, שהמה מצטרפים עם ההודאה שלנו, וגם הם משבחים ומפארים למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלה, והנה באמת גם הם אינם ראויים להללו ולשבחו, ומה שהם יכולים לשבח לפאר ולרומם את שמו הגדול, אינו אלא מצד חסדו יתברך, אם כן הכי נמי גם אנחנו יכולים להודות לשמו מצד חסדיו.

הכנה לפסח

להגעיל הפה מרים יספר בשבחו של מקום

יש להתכונן לקראת החג הקדוש הבא לקראתינו לשלום בשמירת הדיבור, שלא להשתמש עם הפה בדברים אסורים, ומבואר בספח"ק (פרע"ה שכ"א פ"ז) דפס"ח נוטריקון פה-סה, ענין תיקון הדיבור, והלילה אם החמיצו את הפה בדיבורים אסורים וכדומה, פה דובר נבלה איך ידבר לפני שוכן זבולה, ואיך יוכל האדם לספר בשבחו של מקום בליל הקדוש הזה בפה שנתלכלך בדברים אסורים ח"ו.

והנה מי שנתלכלך פיו הלילה בדברים אסורים, התקנה לנפשו הוא כמ"ש הכתוב (במדבר לא כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש, ואמרו חז"ל (תענית ז.) שנמשלו דברי תורה לאש שנאמר (ירמיה כג כט) הלא כה דברי כאש נאום ה', והיינו שיעסוק האדם בתורה, ועל ידי זה יוכל ללבן ולהכשיר את הפה באש התורה שיהא ראוי לספר שבחו של מקום בליל התקדש החג, ואפשר שלטעם זה תקנו חז"ל (פסחים ו.) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, כי על ידי שיעסוק האדם בהלכות החג, מלבד שיהא בקי בהלכותיה, הרי גם יזכה על ידי זה ללבן ולהכשיר את פיו באש התורה, שיהא ראוי לקיים מצות הלילה בפה.

מצות סיפור יצי"מ

בטעם שהקב"ה נמצא שם בעת הסיפור

איתא בזוה"ק (בא דף מ:): כד אשתעי בר נש ביציאת ממצרים, בי שעתא כניש קוב"ה לכל פמליא דיליה, ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי, וכלהו מתכנסין ואתין ומתחברין בהדיהו דישראל, ושמעו ספורא דשבחא דקא חדאן בפורקנא דמאריהון, עכ"ל.

ואפ"ל בטעם הדבר שהקב"ה בעצמו בא לשמוע הסיפור, דהנה תכלית סיפור יציאת מצרים הוא כדי שאח"כ נודה לשמו ונהללו על הנסים שעשה לאבותינו ולנו, וכאמרנו לפיכך אנחנו חייבים להודות, אך קשה איך אנו משבחין ומפארים שמו יתברך בקילוסין, הלא אין זה שבח, אדרבה גנאי הוא לו, דקשה וכי סיימתיהו כולהו שבחיה, וכמבואר בגמרא (ברכות לג:) משל למלך בשר ודם שהיו לו אלף

וכל המרבה לספר מרביתם לספר יתר מן החיוב

ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה וכו' ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

וי"ל על פי מה דאיתא במדרש (שמו"ר פט"ו ס"ה) ועברתי בארץ מצרים, אמר רבי שמעון גדולה חיבתן של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודת כוכבים ובמקום טנופת ובמקום טומאה בשביל לגאלן. והנה לכאורה הוי דבר שאינו לפי כבודו ית"ש להתגלות במקום טומאה, והיה ראוי שישלח ה' את מלאכו לפניו ויוציאנו מגלותינו, אך י"ל להיות כי גלות ישראל הוי אבידה, ע"ד (תהלים קיט קעו) תעיתי כשה אובד, לכן רצה הקב"ה לקיים בעצמו מצות השבת אבידה ונגלה עליו לגאלנו. והגם דלכאורה הוה ליה כדן זקן ואינו לפי כבודו דפטור, אולם כתב הרמב"ם (הלכות גזילה ואבידה פ"א הי"ז) ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו משורת הדין מחזיר את האבידה בכל מקום אף על פי שאינו לפי כבודו. ועל כן אף שהיה יכול הקב"ה לשלוח מלאך להוציאנו ממצרים, עם כל זה עשה לפניו משורת הדין ובא הוא כביכול בעצמו להוציאנו ממצרים.

והנה גם ענין סיפור יציאת מצרים, הנה מן הדין יכולים לצאת ידי חובת מצות הסיפור גם בדברים מועטים בעיקר סיפור המעשה, עם כל זה אנו עושים לפניו משורת הדין להרבות בסיפור יציאת מצרים.

וזה שאמר ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה, וכמו שדרש להלן ויוציאנו ה' ממצרים לא על ידי מלאך, וזהו לפניו משורת הדין, על כן אפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה, ויכולים לצאת ידי חובת סיפור יציאת מצרים בסיפור כל שהוא, מכל מקום מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, כי עלינו לעשות מדה כנגד מדה לפניו משורת הדין.

להורות כי הכל היה לטובת המצרים

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, יל"ד הא אין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים (מגילה י:), ואם כן לפי זה היה לנו למעט בסיפור הענין, ולמה אמרו וכל המרבה הרי זה משובח.

ואפ"ל על פי מה שכתב בקדושת לוי (כללות הנסים) כי מאתו לא תצא הרעות רק הכל טובות, וכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצרים היא טובה כפולה ומכופלת שעל ידי זה נתקדש שמו יתברך בעולם, וזה תשוקת של הצדיקים שעל ידם יהיה קידוש שם שמים אפילו על ידי הכאות

לספר בהתלהבות וברגשי קודש

ובשעה שהאדם מקיים מצות סיפור יציאת מצרים, צריך שיתרומם נפשו על שהוא זוכה לקיים מצות עשה דאורייתא, ובאמת יש כמה פוסקים דיוצאים מצות סיפור יציאת מצרים בזה שאומרים בקידוש זכר ליציאת מצרים, אך מי שמקיים מצות הבורא בהרגש ובחמימות הרי הוא מבקש להיות מרבה לספר, ועל כן וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, אין הכוונה שמשובח בשביל שמספר ביציאת מצרים, אלא הרי זה משובח מכבר, כי בזה שהוא מרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה מורה על פנימיותו של זה האיש שמקיים מצות ה' ברגשי קודש, ונפשו מתלהב להרבות בסיפורי ה' ונפלאותיו עד אין שיעור וערך. וכמעשה הזה היה אצל התנאים הקדושים שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, כי מרוב התלהבות בקיום המצוה שכחו מכל הנעשה סביבותיהן, עד שהאיר אור היום, ובאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. וממנו אנו למדים איך צריכים לקיים מצות החג, שכל כך יתרום נפשו על ידי קיום המצוה, עד כדי שישכח כלל את עצמו ומכל הנעשה סביבותיו, ויהיה כולו רוחני.

השי"ת מסייע לנו במצות סיפור יצי"מ

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. י"ל על פי דברי א"י זללה"ה ברב טוב (פ' בא) עה"פ ולמען תספר וגו' וידעתם כי אני ה', כי הסיפור בנפלאותי להשריש האמונה בלב בניו וביתו אחריו, ודאי אני אשים דברי בפוך, בכחי שכינה מדברת מתוך גרונו, וזה ולמען תספר באזני בנך ובן בנך וגו', ואת אותותי (לומר כדברים שאמר) אשר שמתי בם, ומוזה וידעתם כי אני ה', היינו שתדעו כי אני ה' המספר, כי הדברים שמספר אני השם בפוך, עכ"ל.

והנה כתב באור החיים הקדוש (פ' בלק) על הכתוב וישם ה' דבר בפי בלעם, ודרשו חז"ל (תנחומא בלק סי"ב) עיקם את פיו ופיקמו כאדם שקובע מסמר בלוח, פי' כי לא ידע בלעם בדברים, אך ה' מלא אותו דברים ואמר לו שוב אל בלק וכה תדבר כי יצאו הדברים מפוך, עכ"ל. ולפי זה י"ל כי איש הישראלי אשר זוכה לליל התקדש החג כאשר הוא מספר סיפור יציאת מצרים לבני ביתו, והנה השי"ת שם בו דברים לדבר, הרי כמה גדלה מעלתו שאין הקב"ה צריך להשים דבר בפיו, רק הוא יכול לדבר כמה שירצה מדיבורי קודש אשר שם השי"ת בפיו, ולכן כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, כי זהו ממעלתו ושכחו שיכול לדבר דברי השי"ת על ידי פיו.

על ידי סיפור יציאת מצרים נוכח לגאולה

איתא במדרש ילקוט (צפניה רמז תקס"ז) אמר הקב"ה כתבתי בתורה וכי יכה איש את עין עבדו לחפשי ילחננו, אני שסמיתו ב' עיניהם אינו בדין שיצאו לחפשי. הרי מבואר מדברי המדרש דבעבור היסורים שבני ישראל סובלים בכל אורך הגלות הזה יהיו נגאליים.

אמנם באמת אין צורך שיסבלו היסורים ממש, ונקדים דברי מרן דו"ז וללה"ה בדברי יואל (פ' מצורע עמוד תי) לפרש הפסוק (תהלים צד יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו, ולכאורה קשה מאי מעליותא היא לאדם שהוא סובל יסורים הלא כתיב (ישעיה סג ט) בכל צרתם לו צר, ודרשו חז"ל (חגיגה טו:) בזמן שאדם מישאל בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי, אמנם ביאור הענין הוא כי כשם שאפשר לצאת ידי חובת קרבן על ידי עסק התורה בפרשת קרבנות דכתיב (הושע יד ג) ונשלמה פרים שפתינו, הכי נמי אם זוכה האדם אף אם נגזר עליו מלמעלה יסורים וצער יכול הוא לצאת ידי חובתו על ידי שלומד בתורה בפרשת נגעים ויסורים, ונחשב לו כאילו באו עליו יסורים בפועל. וזה שאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, אימתי שבחו של אדם שהקב"ה מיסרו ביסורים, באופן שמתורתך תלמדנו, היינו שיוצא ידי חובתו ביסורים וצער על ידי לימוד התורה בענינים אלו ולא שיבואו עליו בפועל ממש, עכ"ל. ולפי זה יתכן לומר כי בזה שאנחנו מספרים צרות אבותינו מורורים כלענה אשר סבלו במצרים, איך שמררו המצרים את חייהם בכל עבודה קשה ויעבידו בהם בפרך, כשם שלימוד פרשיות יסורים נחשב כאילו הוא בעצמו סבל היסורים, כן נמי נחשב אמירה זו כאילו אנחנו בעצמנו סבלנו על שכמנו כל אותן הצרות, ובכך בדין הוא שהקב"ה יחיש פדות נפשינו ויגאלנו במהרה כי כבר נתמלא כוס התמרוורים.

הקב"ה נמצא אתנו ושומע בקשתינו

הא לחמא עניא די אכלו אבהתא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסה, השתא הכא לשנה הבא בארעא דישאל השתא עבדי לשנה הבא בני חורין, ויש להבין למה מקדימין זאת לומר קודם סיפור יצי"מ, גם יש לתת טעם מה שאומרים אותו בלשון ארמי. ויש לומר בהקדם מה דאיתא בגמרא (שבת יב.) אל יתפלל אדם בלשון ארמית, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמית, ופריך מהא דמציעו דרבי אלעזר כשהלך לבקר את החולה אמר בלשון ארמית רחמנא יפקדך לשלום, ומשני חולה שאני דשכינה עמו, ופירש"י ואין צריך למלאכי השרת, עי"ש. ומוזה נראה כי סתם אדם צריך למלאכי השרת שיכניסו תפלתו אבל אם השכינה עמו אין צריך למלאכי השרת. ובכ"ל כי בליל התקדש חג הפסח דמבואר בוה"ק

ויסורים, אך האומות ערלי לב ואטומים להבין התועלת הזה, ומהאי טעמא היתה מכת בטורות על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, כיון שעל ידי מכה זו נתגדל ונתקדש שמו יתברך בעולם, והגיע מזה טובה גדולה להמצרים שנעשו הם כלים לפרסום גדולת שמו יתברך לפיכך היתה על ידי הקב"ה בעצמו. וזה שאמר הכתוב (תהלים קיז א) הללו את ה' כל גוים, ודרשו חז"ל (פסחים קיח:): הללו את ה' כל גוים אגורות ונפלאות דעביד בהדייהו, והכוונה דלעתיד יאמרו האומות הלל על הנסים וגבורות דעביד בהדייהו, כי יבינו אף הם דכל המכות הגדולות אשר הם נלקים הוי טובה גדולה להם בעצמם, שהרי הם נעשים כלים להקידוש שם שמים, ועל דם מתפרסם גדולת שמו יתברך בעולם, ועל כן יאמרו האומות שירה והלל על כך כי אף הם יבינו טוב האמיתי, עכ"ל. ומעתה שפיר אמרו להרבות ביציאת מצרים, כי בהעלות על לבינו קידוש השם שנעשה על ידי הכאות אלו, נתברר שכל זה היו טובות גדולות למצריים שנתקדש שם שמים על ידם, ועל כן ראוי להרבות בסיפור יציאת מצרים ולספר בשבחו של מקום על כל הטובות שעשה הן לנו והן להמצריים, ועל כן כל המרבה לספר ביציאת מצרים, כי הוא מבין ומשיג ענין הנשגב הזה שכל ההכאות והיסורים הן טובות וחסדים אם נתקדש שם שמים על ידו, הרי זה משובח, מפני שמשגיח בחיי גבוה הלאו.

מעלתה השפעתה וסגולתה

זוכים לריח גן עדן

הנה יצחק אבינו ברך את יעקב בנו בליל התקדש חג הפסח, וכמו שכתב רש"י"ל על מה שנצטווה יעקב אבינו להביא שני גדיי עזים לאביו כדי שיקבל הברכות (בראשית כז ט), וכי שני גדיי עזים היו מאכלו של יצחק, אלא פסח היה, אחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים. (ובבעל הטורים כתב אחד לפסח ואחד לחגיגה). ואז כבר חזה יצחק ברוח קדשו איך שעתידין כללית ישראל עד סוף כל הדורות לקבל השפעות טובות בליל התקדש החג. וזה שרמז באמרו ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ופירש"י מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן. הכוונה כי בליל הקדוש הזה אנו זוכים שהקב"ה וכל פמליא דיליה מתכנסין ובאין לבתינו כמבואר בוה"ק (בא דף מ:): כד אשתעי בר נש ביציאת ממצרים, בי שעתא כניש קוב"ה לכל פמליא דיליה, ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי, וכלהו מתכנסין ואתין ומתחברין בהדייהו דישאל, ושמעו ספורא דשבחא דקא חדאן בפורקנא דמאריהון, עכ"ל. וזהו הכוונה שנכנסה עמו ריח גן עדן, היינו שבני ישראל בדורות העתידים יזכו לריח גן עדן בליל זה בעת שירד הקב"ה עם פמליא דיליה לשמוע סיפור יציאת מצרים.

ומעתה יש לומר שעל זה רמז ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שזהו הרכוש גדול כח הזכרת הנס הכולל בתוכו הנסים, בזה זכו ישראל בצאתם ממצרים, ועל זה אמר והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו וכו' והקב"ה מצילנו מידם בזכות הזכרת נסי יציאת מצרים.

מצות סיפור יציאת מצרים גם לנשים

עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלהינו משם וגו' ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו כולנו חכמים וגו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וצריך ביאור למה הסמיך לכאן תיכף מצות סיפור יציאת מצרים. וי"ל דהנה האחרונים האריכו אם נשים חייבות בספור יציאת מצרים, דהא הוי מ"ע שהו"ג, ועיין במנחת חינוך (מצוה כ"א). ובברכי יוסף (או"ח סי' תע"ג, סקט"ו) האריך בזה, דהנה בתוס' במס' מגילה (דף ד. ד"ה שאף) הביאו שיטת ר' יוסף איש ירושלים, דס"ל מכה סברת אף הן היו באותו הנס נשים חייבות מה"ת במ"ע שהזמ"ג, ע"ש. ואם כן לשיטתו חייבות גם בספור יציאת מצרים, כיון שאף הן היו באותו הנס, וזה ברור, עכ"ד.

ברם דעת השואל בשו"ת ערוגת הבשם (או"ח סי' ק"י) הלא ניהו אחיו הקרן לדוד זללה"ה, דאפילו לשיטת התוס' במס' מגילה שם שחלקו על הר"י וס"ל דמשום האי טעמא דאף הן היו באותו הנס לא מחייבא הנשים רק מדרבנן, מכל מקום אותו הדור שהיו ממש באותו נס, יש לומר סברא זו דאורייתא. והשיב לו אחיו בערוגת הבושם שם, דמטעם זה יש לומר דאף עכשיו נשים חייבות בספור יציאת מצרים מה"ת, דהא שנינו (פסחים קטז): חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כדילפינן מקרא מפורש דכתב (דברים ו כג) ואתונו הוציא משם, נמצא הוי תמיד בכל דור ודור כאילו נעשה לנו ולעצמינו הנס, ועל כן נשים חייבות, עכ"ד.

וזהו ביאור דברי המגיד, עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלהינו וכו' ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, הרי שאנו רואים את עצמינו כאילו יצאנו בעצמינו ממצרים, אם כן גם הנשים הן היו ממש באותו הנס, על כן הרי גם הן חייבות במצוה זו. ולכך ואפילו כולנו חכמים וכו', ויודעים דנשים פטורות מכל מ"ע שהזמ"ג, מכל מקום מצוה עלינו היינו על כולנו וגם הנשים בכלל, לספר ביציאת מצרים, משום שאף הן היו ממש באותו הנס.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי רבינו שליט"א
ותשו"ח להם

(פ' בא דף מ:): דכביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו יורד בבתי בני ישראל לשמוע סיפור יציאת מצרים, אם כן אז אין ישראל צריכין למלאכי השרת שיעלו התפלות ותשבחות לפני השי"ת, כי הקב"ה בעצמו נמצא כאן והוא שומע אותנו.

ובכן תיכף כשאומרים מגיד ואומרים הריני מוכן ומוזמן לקיים המצוה לספר יצי"מ, וכביכול הקב"ה יורד ובה בבית ישראל, מתחילין לומר הא לחמא עניא בלשון ארמי, להורות שהקב"ה בעצמו נמצא כאן ושומע את תפלתנו, והוא בעצמו יקבלו בלי אמצעות המלאכים ויושיענו. ולזה נקרא לחם עוני, ודרשו חז"ל (פסחים קטז): לחם שעונין עליו דברים הרבה, והכוונה שאפשר לפעול הרבה בליל זה אצל הבוכ"ע, וכל דכפין לישועה ייתי ויכול, כי ידו של הקב"ה פתוחה להשפיע ישועות ורפואות לנו ולכל ישראל.

כולל בתוכו השמעת כל הנסים

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול והוא שעמדה לאבותינו ולנו. י"ל על פי מה שכתב באגרא דכלה (פ' עקב) לפרש הכתוב כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכור תזכור וכו'. ביאור הענין שאמר בציוו בסגולה זכור תזכור וכו', דהנה כתבו רבותינו הקדושים צדיקי דורותינו בקבלה מבעלי רוח הקודש, כאשר יצטרך אדם לאיזה ישועה כגון לרפואה ולהצלחה ולעבור במצולות ים מבלי מכשול, אזי יזכור במו פיו מעין אותן הניסים בכיוצא בזה שנעשו לצדיקי הדורות לרבים או ליחיד. וז"ש גם בכאן בסגולה, הגם שלא יהיה בידך זכות כל כך, זכור תזכור את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים, ובהתעוררות סיפורי הניסים כביכול יתגבר כח חסד עליון עליך, כמלאך דאיתגבר חיליה כד מספרין גבורתין דעביד (זוה"ק בא מ:). ועל פי הדברים האלה יונח לנו מה שאמרו חז"ל (אסת"ר פ"ט ס"ב) שיעצו יועצי המן לו שיעשה עין לתלות את מרדכי, כי חזרו על כל הצדדים, במים כבר נעשה להם נס ביציאתם ממצרים, באש נעשה נס לאברהם וחנניא מישאל ועזריה, וכן על כל שאר הענינים, עיי"ש. דקשה על זה וכי טפשים היו, הלא כל מי שיש לו מוח בקדקדו יבין וישכיל מי שייכולת בידו להציל ממים ואש וחרב וחנית, הוא יכול להציל מתליה. אך לפי מ"ש יונח, דהנה הם היו קליפות גדולות, והיו יודעים שנתחייבו אותו הדור והיה בידם מעט זכיות, רק דעו שעל ידי סיפורי הניסים בכיוצא בענין, יושעו לעין כל אפילו בזולת זכיות, ועל כן ביררו דבר כזה שאי אפשר להם לספר מעין המאורע. והתורה הקדושה המייעצת לישראל בחכמה צותה אותנו בכאן לספר ולזכור ביציאת מצרים שהוא כלל כל הניסים, ואפילו יארע ח"ו דבר חדש, הכל היה נס דוגמתו ביציאת מצרים, ועל ידי זה יפלו אויביהם בהשמד וכלה לאין מרפא, עכ"ד.

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

מיסודם של רבותיהם לזית סינטי-סאטמאר

נוסד בשנת תרס"ט ע"י מרן רבניה בעל עצי חיים ז"ע - ונתחדש אורה ע"י מרן רבניה בעל ברך משה ז"ע
בחדות והמשכת ב"ק מרן רבנו הגה"ק שלוש"א - כ"ק הגה"ק רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א, נשיא הכולל

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרב ר' **שניאור זלמן גרינבוים** שליט"א
ר"מ בשיבה"ק

ולחותנו הרה"ח ר' **בנימין זאב ווייס** שליט"א
לאירוסי בנו, נכדו הבה"ח יוסף שלמה נ"ו, תלמיד ישיבתינו

הר"ר **יוסף חיים וויינפעלד** הי"ד

ולחותנו הרה"ח ר' **מרדכי שווארץ** שליט"א
גבאי בית מדרשינו ברח' רמב"ם
ולחז"ו הרה"ח ר' **יהושע ווייס** שליט"א
להולדת בתו, נכדתו

הר"ר **יואל לעווז** הי"ד

ולאביו הרב ר' **חיים משה לעווז** שליט"א
מנהל רוחני דישיבה"ק
ולחותנו הרב ר' **חיים עזריאל יאזשעף** שליט"א
ר"מ בשיבה"ק
ולחז"ו הרה"ח ר' **יהושע הערשקאוויטש** שליט"א
להולדת בנו, נכדם
השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

• כולל אברכים מצויינים

כולל להוראה
כולל הלכות שבת
כולל הלכות יו"ט
חברה משניות

• התאחדות האברכים

ארגון שיעורי תורה
חבורת יסודי התורה
איחוד החבורות
מערכת קול התאחדותיט

• מפעלי צדקה חסד

מפעל החסד "ידי משה"
קמחא דפסחא "ידי חסד"
ועד עריכת שמחות לאנ"ש
ארגון "חסדי משה"
למען אחי ורעי
קופת גמ"ח
קרן עזר נישואין